

„AKREDITACIONO TIJELO
Crne Gore – Podgorica“

datum 20.12.2024

br. 15-1191 br. _____

NADZORNI ODBOR AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE

**IZVJEŠTAJ
NADZORNOG ODBORA O RADU AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE
ZA 2023. GODINU**

Podgorica, decembar 2024.

Naziv dokumenta

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu

Naziv organizacije

Akreditaciono tijelo Crne Gore (ATCG)

Registraski broj

100000163

Matični broj

02687810

Adresa

Bulevar revolucije 66, Podgorica

Osnivač

Vlada Crne Gore

Članovi Nadzornog odbora

Željko Tomović, predsjednik

Svetlana Stijepović, članica

Elma Ljuljanaj, član

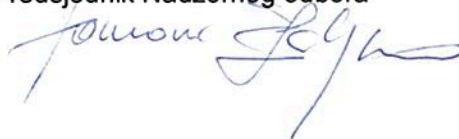
Period izvještavanja

01.01.2023.godine – 31.12.2023 .godine

Izveštaj sačinio:

Nadzorni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore

Predsjednik Nadzornog odbora

SADRŽAJ

UVOD.....	4
DIO PRVI – SUBJEKT NADZORA.....	5
1. Podaci o subjektu nadzora	5
1.1. Djelatnost	5
1.2. Organi ATCG i unutrašnja organizacija	7
1.3. Finansijska sredstva	7
2. NACIONALNI SISTEM AKREDITACIJE I PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI ATCG U 2023. GODINI	8
2.1. Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti	9
2.2. Održavanje i unapređenje EA MLA Sporazuma	10
2.3. Saradnja sa državnim institucijama i drugim zainteresovanim stranama	11
2.4. Jačanje kapaciteta ATCG	12
2.5. Međunarodna saradnja	12
DIO DRUGI - NADZOR	14
3. Metode vršenja nadzora	14
3.1. Kriterijumi i pravni osnov za vršenje nadzora	14
4. ORGANI AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE I NJIHOVE AKTIVNOSTI.....	17
4.1. Upravni odbor (UO ATCG)	17
4.2. Direktor/ica ATCG	19
4.3. Nadzorni odbor	19
4.4. Stručna i savjetodavna tijela ATCG.....	20
4.4.1. Savjet za akreditaciju	20
4.4.2. Komisija za akreditaciju	21
4.4.3. Komisija za žalbe	21
4.4.4. Komisija za prigovore	22
4.4.5. Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača	23
4.4.6. Tehnički Komiteti	23
5. PREGLED IZVJEŠTAJA O POSLOVANJU I FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ATCG.....	24
5.1. Realizacija budžeta	24
5.2. Finansijski izvještaji	24
5.1.1. Troškovi zarada i poreza i doprinosa zaposlenih (računi 520 i 521)	26
5.1.2. Ostale isplate	28
5.1.3. Rashodi za materijal i usluge	29
5.3. Računovodstveni sistem	30
5.4. Sistem unutrašnjih kontrola	30
5.5. Javne nabavke	31
5.6. Imovina	32
5.6.1. Sredstva na računima i blagajni	32
6. PLAN INTEGRITETA.....	33
ZAKLJUČAK	35
PRILOG I: PREPORUKE.....	37

UVOD

Akreditacija predstavlja način uspostavljanja povjerenja na tržištu, kako u pogledu proizvoda, tako i usluga. Osnovni postulati, koji se žele osigurati primjenom standarda, izraženi su kroz princip: jedan standard → jedno ispitivanje → svuda u svijetu. Ovaj pristup omogućava uspostavljanje povjerenja na tržištu i smanjuje rizik od prodaje/proizvodnje nekvalitetnih proizvoda i usluga. U kontekstu procesa EU integracija, Regulativa 765/2008 Evropskog parlamenta po prvi put uvodi pravni okvir za akreditaciju u zemljama članicama EU, kao i u državama kandidatima za članstvo u EU. U cilju usklađivanja sa pravnim okvirom EU, 2009. godine donesen je Zakon o akreditaciji, dok su izmjenama i dopunama Zakona iz 2015. godine, nacionalni propisi usklađeni sa Regulativom 765/2008 u dijelu koji se odnosi na akreditaciju ("Službeni list Crne Gore" br. 54/09 i 43/15).

Poslove akreditacije u Crnoj Gori obavlja Akreditaciono tijelo Crne Gore (u daljem tekstu: ATCG), kao nezavisna neprofitna organizacija koju je osnovala Vlada Crne Gore, koja je na sjednici održanoj 29. marta 2007. godine donijela Odluku o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore, koja je objavljena u Službenom listu Crne Gore, broj 21/07 od 13. aprila 2007. godine.

Svoj rad ATCG temelji, pored crnogorskog zakonodavnog okvira, na zahtjevima standarda ISO/IEC 17011 (Opšti zahtjevi za tijela koja ocjenjuju i akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti), dok se sam postupak akreditacije sprovodi kroz ključnu aktivnost – ocjenjivanje, koje sprovode ovlašćeni ocjenjivači.

Članom 12 Zakona o akreditaciji, te članom 7 Odluke o osnivanju ATCG odnosno članom 8 Statuta utvrđeni su organi Akreditacionog tijela, i to: upravni odbor, direktor i nadzorni odbor. Takođe, ovim aktima se uređuju način rada i odlučivanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Akreditacionog tijela.

Vlada Crne Gore je na sjednici 17. maja 2024. godine imenovala članove Nadzornog odbora Akreditacionog tijela Crne Gore (u daljem tekstu: NO ATCG). Osnovna uloga ovog organa odnosi se na vršenje nadzora nad radom ATCG-a, a cilj je da se kroz što konkretniju saradnju sa predstavnicima ATCG-a i Upravnog odbora ATCG-a (u daljem tekstu: UO ATCG) prepoznaju problemi i izazovi sa kojima se ovo tijelo suočava.

U skladu sa obavezom izvještavanja, NO ATCG je, na osnovu člana 14 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore i člana 18 Statuta Akreditacionog tijela Crne Gore, izvršio nadzor nad radom organa Akreditacionog tijela za 2023. godinu. Cilj nadzora, u skladu sa predmetom nadzora, je da se nakon detaljne analize dokumentacije definišu sugestije i preporuke koje, između ostalog, imaju za cilj povećanje transparentnosti rada ATCG-a.

NO ATCG-a je 18. jula tekuće godine, obavijestio ATCG o otpočinjanju nadzora za 2023. godinu (nakon što su se stekli uslovi za vršenje nadzora), gdje su na uvodnom sastanku pojašnjeni ciljevi i obuhvat nadzora, dogovoren obostrano prihvatljiv način komunikacije i saradnje tokom sprovođenja nadzora. Takođe, subjekat nadzora je upoznat sa postupcima i aktivnostima koje će biti sprovedene tokom vršenja nadzora. Nadzor za posmatranu godinu obuhvatio je provjeru: dokumentacije ATCG-a; transakcija; računovodstvenih i finansijskih iskaza i dr. tokom 2023. godine. U cilju kreiranja što pouzdanijeg izvještaja, članovi NO ATCG su održali niz sastanaka i neformalnih komunikacija, kao i zajedničkih sastanaka/konsultacija sa organima ATCG-a.

DIO PRVI – SUBJEKT NADZORA

1. Podaci o subjektu nadzora

Akreditaciono tijelo je jedino nacionalno tijelo za akreditaciju u Crnoj Gori. Svojestvo pravnog lica steklo je upisom u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici, pod registarskim brojem 100000163, PIB: 02687810, sa šifrom djelatnosti 8411. Datum registracije (osnivanja) je 8. novembar 2007. godine. Broj dostavljenih informacija o promjenama je 11 (posljednja promjena je od 14.09.2022. a odnosila se na promjenu člana Upravnog odbora). Sjedište ATCG je u Podgorici, Bulevar revolucije br. 66.

U skladu sa članom 3 Zakona o akreditaciji, kao i članom 5 Odluke o osnivanju a kojim su detaljnije razrađeni, ATCG obavlja sljedeće poslove: 1) utvrđuje kompetentnost organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti, i to: ispitivanja, kalibracije, kontrolisanja, sertifikacije proizvoda i procesa, sertifikacije sistema menadžmenta i sertifikacije stručnih lica; 2) utvrđuje i objavljuje pravila akreditacije koja se moraju zasnivati na odgovarajućim crnogorskim, evropskim i međunarodnim standardima i dokumentima evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju; 3) učestvuje u radu evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju i zastupa crnogorske interese u njima u skladu sa obavezama preuzetim međunarodnim ugovorima; 4) vodi registar akreditovanih organizacija; 5) obavlja i druge poslove iz oblasti akreditacije u skladu sa zakonom, odlukom i statutom.

Unutrašnje organizacione jedinice Akreditacionog tijela čine dvije službe i to: *Služba za akreditaciju*, koja obuhvata tri odjeljenja 1) Odjeljenje za akreditaciju laboratorija; 2) Odjeljenje za akreditaciju kontrolnih organizacija i 3) Odjeljenje za akreditaciju sertifikacionih tijela i *Služba za razvoji međunarodnu saradnju*. ATCG ima jedanaest (11) stalno zaposlenih izvršilaca koji obavljaju složene organizacione i stručne poslove vezane za akreditaciju utvrđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ATCG-a, broj: 01-542 od 26. jula 2017. godine.

Organi Akreditacionog tijela su: upravni odbor, direktor i nadzorni odbor, i o njima će se detaljnije izvještavati dalje u dokumentu. Akreditaciono tijelo obrazuje stručna i savjetodavna tijela, i to: Savjet za akreditaciju i Komisiju za akreditaciju, ali i druge komisije, o čemu će biti posebno riječi u nastavku ovog Izvještaja.

Javnost rada Akreditacionog tijela ostvaruje se objavljivanjem osnivačkih akata, izvještaja o radu, opštih akata i programa ATCG-a na internet stranici, putem publikacija, te medijskom prezentacijom ostvarenih rezultata prilikom obilježavanja svjetskog dana akreditacije (9. jun) i sl.

1.1. Djelatnost

ATCG dodjeljuje, održava, suspenduje i obnavlja akreditaciju u skladu sa važećim nacionalnim, evropskim i međunarodnim standardima, uz uvažavanje normativnih dokumenata i smjernica EA IAF i ILAC za određene vrste akreditacije. Akreditacijom se utvrđuje tehnička kompetentnost, integritet i nepristrasnost organizacija koje pružaju usluge ocjenjivanja usaglašenosti kao što su ispitivanja, etaloniranje, kontrolisanje, sertifikacija, verifikacija, i organizovanje ispitivanja osposobljenosti (PT).

Akreditacija se dodjeljuje, održava ili obnavlja organizaciji koja zadovoljava:

- zahtjeve referentnih harmonizovanih standarda;
- kriterijume i pravila propisane od strane ATCG;
- i koja nadoknađuje ATCG propisane troškove akreditacije.

ATCG je potpisalo multilateralni sporazum sa Evropskom kooperacijom za akreditaciju (EA) kojim je potvrđeno da je ATCG u ravnopravnom položaju sa nacionalnim akreditacionim tijelima država članica Evropske unije.

Akreditovana tijela u Crnoj Gori su: ispitne laboratorije, medicinske laboratorije, laboratorije za etaloniranje, kontrolna tijela, sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge, kao i sertifikaciona tijela za sljedeće sisteme menadžmenta: kvalitetom (MEST EN ISO 9001:2016), životnom sredinom (MEST EN ISO 14001:2016), zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu (MEST ISO 45001:2018), te sisteme sertifikacije menadžmenta bezbjednošću hrane prema MEST EN ISO 22000:2018 i bezbjednošću informacija prema MEST ISO IEC 27001:2019.

ATCG akredituje laboratorije za ispitivanje u sljedećim oblastima: akustična ispitivanja i ispitivanja buke, forenzička ispitivanja, geomehanička ispitivanja tla, građevinski proizvodi, materijali i konstrukcije, hemijska, mehanička i metalografska ispitivanja metala, ventili sigurnosti, industrijske armature, stabilne posude pod pritiskom, dozimetrijska mjerenja, električna ispitivanja, ispitivanje jačine magnetnih i električnih polja, ispitivanje parametara radne sredine, ispitivanje hrane i hrane za životinje, ispitivanje radioaktivnosti, životna sredina (voda, vazduh, sedimenti), nafta i naftni derivati, i otpad.

Akreditovane laboratorije za kalibraciju pokrivaju oblasti kalibracije mjerila na liniji tehničkog pregleda vozila, temperature, zapremine, dužine, pritiska, električnih veličina, frekvencije i vremenskog intervala, kalibraciju mase, mjernih posuda, i mjernih uređaja za mjerenje koncentracije rodona u vazduhu.

Medicinske laboratorije se akredituju u oblasti medicinske biohemije, in Vitro medicinskih ispitivanja i ispitivanja u oblasti mikrobiologije, medicinska ispitivanja u oblasti laboratorijske hematologije i koagulacije, biohemijska ispitivanja kliničkih uzoraka, citohemijska analiza urina kao i PCR detekcije SARS-CoV-2 virusa i uzimanja uzoraka za potrebe laboratorijske dijagnostike ovog virusa.

Akreditovana kontrolna tijela pokrivaju sljedeće oblasti: motorna vozila, tečna goriva naftnog porijekla, ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta drvene ploče i namještaja, sredstava za vertikalni i kosi transport lica i tereta, postrojenja za tečni naftni gas, posude pod pritiskom, ventili sigurnosti, gorionici, podzemni rezervoari i cjevovodi, instalacija za razvod i distribuciju vode i vazduha (sistemi grijanja, hlađenja i klimatizacije).

Akreditovana sertifikaciona tijela pokrivaju sljedeća područja akreditacije: sertifikacija proizvoda u organskoj proizvodnji, fabričke kontrole proizvodnje građevinskih proizvoda (sistem ocjene 2+), sertifikacija proizvoda u organskoj proizvodnji (proizvodi iz organske biljne, stočarske proizvodnje, pčelarstvo, proizvodi sakupljanja divljih biljnih vrsta, proizvodi dobijeni postupcima prerade u organskoj proizvodnji, uvezeni organski proizvodi, sertifikacija sistema menadžmenta kvalitetom, sertifikacija sistema menadžmenta životnom sredinom, sertifikacija sistema menadžmenta zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu, sertifikacija sistema menadžmenta bezbjednošću informacija i sertifikacija sistema menadžmenta bezbjednošću hrane.

Ukoliko se akreditacija traži u navedenim oblastima ATCG će odmah prihvatiti zahtjev za akreditaciju. U drugim slučajevima ATCG će sprovesti postupak utvrđen dokumentom za proširenje akreditacije, o čemu se podnosilac zahtjeva obavještava na način predviđen Pravilima akreditacije.

ATCG sprovodi postupak akreditacije na osnovu sklopljenog ugovora za uspostavljanje i održavanje akreditacije, u kojem su detaljno definisana prava i obaveze ATCG i tijela za ocjenu neusaglašenosti u postupku akreditacije. Ocjenjivanje izvode kompetentni ocjenjivači, čiji status i kompetentnost prati posebna Komisija, koja sprovođenjem postupka ocjenjivanja utvrđuju kompetentnost organizacije koja je podnijela prijavu za akreditaciju. Tehnički ocjenjivači su eksterno angažovana lica koja pored poznavanja zahtjeva standarda za predmetnu oblast akreditacije i iskustva u radu na ovim poslovima moraju da ispunjavaju i zahtjeve koji su specificirani u standardu ISO 19011 (uputstva za provjeravanje sistema menadžmenta kvaliteta). Poštovanje propisanih kriterijuma i pravila akreditacije, nakon dodjeljivanja akreditacije, ATCG kontinuirano prati kroz nadzorne posjete. Takođe, ATCG, u skladu sa međunarodnim standardima i praksom, po potrebi, vrši izmjene pravila akreditacije i/ili kriterijuma koje propisuje za određene vrste akreditacija. U skladu sa propisanim internim dokumentima, ATCG obavještava organizacije o svim izmjenama, koje se javno objavljuju/publikuju. Akreditovana

organizacija je obavezna da se pridržava izmijenjenih pravila i/ili kriterijuma, i dužna je da za svaku objavljenu izmjenu izvrši potrebna prilagođavanja/korekcije.

ATCG pruža podršku sprovođenju tehničkog zakonodavstva u Crnoj Gori kojim se uređuje sigurnost i sloboda kretanja roba na unutrašnjem tržištu, zaštita zdravlja građana, zaštita potrošača, zaštita okoline i druge oblasti od javnog interesa.

1.2. Organi ATCG i unutrašnja organizacija

Članom 12 Zakona o akreditaciji, te članom 7 Odluke o osnivanju ATCG odnosno članom 8 Statuta utvrđeni su organi Akreditacionog tijela, i to: upravni odbor, direktor i nadzorni odbor. Direktor rukovodi radom i odgovara za zakonitost rada i poslovanja ATCG. Direktor ATCG je Anita Krulanović, dipl.hem. Upravni odbor odlučuje o poslovanju, utvrđuje poslovnu politiku Akreditacionog tijela i prati njeno sprovođenje u skladu sa aktom o osnivanju. Predsjednik i članovi Upravnog odbora imenuju se u skladu sa aktom o osnivanju Akreditacionog tijela. Predsjednik Upravnog odbora je prof.dr Aleksandar Vujović, dok su članovi prof. dr Jelena Jovanović, Dragan Vukčević, koji su predloženi i imenovani od strane Vlade Crne Gore, kao i dva člana imenovana od strane Vlade Crne Gore na predlog Privredne komore CG - Jovan Nikolić i Danijela Šuković

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ATCG utvrđuju se organizacione jedinice i djelokrug njihovih nadležnosti i poslova koje obuhvataju:

Služba za akreditaciju u kojoj se vrše poslovi koji se odnose na definisanje, sprovođenje, održavanje i unapređenje sistema i postupka akreditacije, kao i osiguravanje stabilnog i kontinuiranog rada na sprovođenju vjerodostojnog (stručnog, nepristranog i nezavisnog) sistema akreditacije u Crnoj Gori. Rukovodilac Službe za akreditaciju je mr.sc Tanja Radović, dipl.el.ing (tanja.radovic@akreditacija.me)

Služba za akreditaciju sastoji se od :

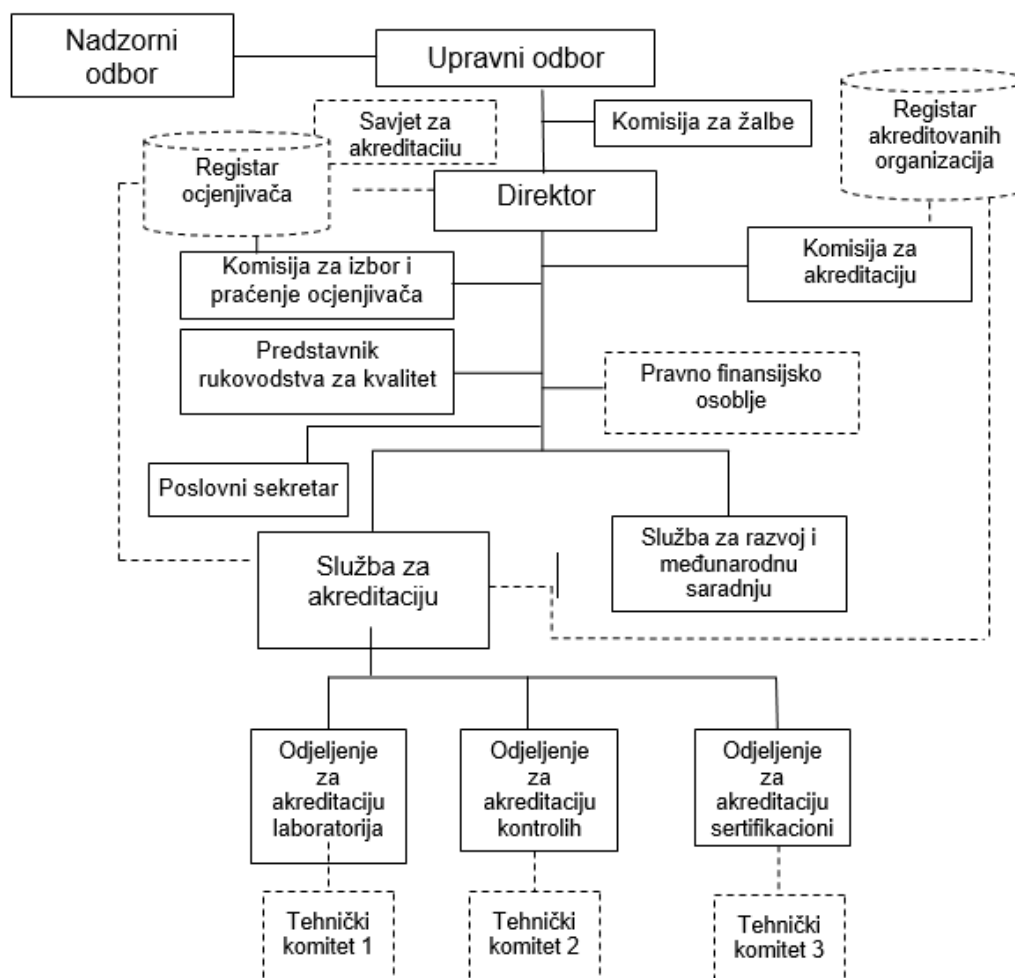
- Odjeljenja za akreditaciju laboratorija,
- Odjeljenja za akreditaciju kontrolnih organizacija, i
- Odjeljenja za akreditaciju sertifikacionih tijela.

Služba za razvoj i međunarodnu saradnju u kojoj se vrše poslovi koji se odnose na definisanje oblasti razvoja novih područja akreditacije, praćenje projekata obuke koje finansiraju strane organizacije, praćenje sprovođenja obaveza Akreditacionog tijela po osnovu sklopljenih sporazuma i ugovora sa relevantnim međunarodnim i nacionalnim institucijama iz oblasti akreditacije. Rukovodilac Službe za razvoj i međunarodnu saradnju je Dušan Vukotić, dipl.ing mašinstva (dusan.vukotic@akreditacija.me).

1.3. Finansijska sredstva

Shodno članu 13 Zakona o akreditaciji, rad ATCG finansira se iz naknada za akreditaciju, budžeta Crne Gore i drugih izvora. Članom 14 je definisano da se sredstvima iz drugih izvora smatraju pokloni i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom, kao i da ATCG ne smije primati poklone (donacije) od korisnika usluga.

Visina naknada za troškove akreditacije utvrđuje se ugovorom između Akreditacionog tijela i korisnika usluge, u skladu sa Odlukom o visini troškova akreditacije, koju utvrđuje Upravni odbor Akreditacionog tijela, uz saglasnost Vlade koja je objavljena u "Službenom listu Crne Gore", br. 014/08 od 29. februara 2008. Iznos sredstava za rad Akreditacionog tijela koji se obezbjeđuje iz budžeta Crne Gore određuje se na osnovu poslova definisanim Programom i Godišnjim planom rada ATCG-a, na koji saglasnost daje Vlada Crne Gore. Značajno je napomenuti i da se sredstva za članarinu Akreditacionog tijela u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.

Slika 1: Organizaciona šema ATCG

2. NACIONALNI SISTEM AKREDITACIJE I PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI ATCG U 2023. GODINI

Realizacija aktivnosti ATCG-a u 2023. godini bila je usklađena sa Programom rada i obuhvatala je različite zadatke vezane za akreditaciju, unapređenje sistema i međunarodne sporazume. Izvještaj o radu za 2023. godinu zaključuje da je ATCG uspješno ispunilo sve postavljene ciljeve. Postignut je napredak u sprovođenju procesa akreditacije, unapređenju kapaciteta i održavanju statusa punopravnog člana u međunarodnim organizacijama za akreditaciju. Potpisivanje EA MLA Sporazuma predstavlja ključan korak za priznavanje izvještaja/sertifikata izdatih od strane akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti koji su akreditovani od strane ATCG na prostoru EU, dok jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta osigurava održivost i dalji razvoj ATCG.

2.1. Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

Na kraju 2023. godine, u nacionalnom sistemu akreditacije nalazilo se 40 tijela za ocjenu usaglašenosti (TOU) sa aktivnim statusom akreditacije. Tu spadaju 24 laboratorije za ispitivanje, 2 laboratorije za etaloniranje, 3 medicinske laboratorije, 5 kontrolnih tijela, 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda i 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta. Dva tijela su bila pod suspenzijom, a tri akreditacije su povučene iz različitih razloga, uključujući finansijske teškoće, tehničke probleme i dobrovoljne zahtjeve za povlačenje akreditacije. Najznačajniji razlozi za povlačenje akreditacija uključivali su tehničke kvarove u laboratorijama i prestanak obavljanja akreditovanih aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti.

U toku 2023. povučene su četiri (4) dodjeljene akreditacije:

- Kontrolnom tijelu **Jugoinspekt Control d.o.o Bar**, koje je bilo u statusu dobrovoljne suspenzije (koju je isto tražilo za ukupan obim akreditacije iz razloga privremene spriječenosti, odnosno finansijske nestabilnosti, uz poštovanje kriterijuma za akreditaciju). Budući da se nijesu stekli uslovi za prekid suspenzije, ATCG je povuklo akreditaciju u cjelokupnom obimu;
- Laboratoriji za ispitivanje nafte i naftnih derivata **Univerziteta Crne Gore - Pomorski fakultet** - povučena je akreditacija u cijelini koja je bila u statusu dobrovoljne suspenzije zbog kvara uređaja za određivanje sadržaja sumpora u nafti i produktima nafte- Epsilon 1-XRF Sulfur Analyzer proizvođača Malvern PANalytical- Budući da se nijesu stekli uslovi za prekid suspenzije, ATCG je povuklo akreditaciju u cjelokupnom obimu;
- Kontrolno tijelo **Institut za lijekove i medicinska sredstva CInMED** je podnijelo zahtjev za dobrovoljno povlačenje/ ukidanje akreditacije (ATCG br. 14-629 od 08.08.2023.godine).
- Kontrolnom tijelu **Institut za transport d.o.o. - Društvo za istraživanje i razvoj transporta i njihovih sredstava** je povučena akreditacija za dio obima akreditacije po sopstvenom zahtjevu.

ATCG je u 2023. godini sprovelo:

- 15 ponovnih ocjenjivanja radi obnove akreditacija i produženja sertifikata,
- 7 redovnih nadzornih ocjenjivanja, od kojih su neki uključivali proširenje obima akreditacije,
- 4 početna ocjenjivanja, uključujući ocjenjivanje jedne medicinske laboratorije, i
- 2 vanredna nadzora.

U poređenju sa Godišnjim planom rada, konstatuje se da nijesu postignuti ciljevi. Naime, postavljeni indikatori su sljedeći: broj sprovedenih postupaka početne akreditacije (4), broj sprovedenih redovnih nadzornih posjeta (21) i ponovnog ocjenjivanja (14), broj akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti (41), uspješnost učešća akreditovanih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima i PT šemama i sl. Shodno navedenom, može se primijetiti da nije postignut indikator redovnih nadzornih posjeta, budući da je sprovedeno 7 redovnih nadzora u odnosu na planiranih 21.

U izvještaju o radu, kao glavni razlog se navodi implementacija zahtjeva MEST EN ISO 17011 koji se tiče Programa ocjenjivanja. Naime, izradom Programa ocjenjivanja za svako tijelo ponaosob, uzimajući u obzir složenost obima akreditacije, nivoe kompetencije, obim i učestalost usluga koje se pružaju klijentima tj. broj sertifikata, izvještaja o ispitivanju, kontrolisanju, sertifikaciji, složenost i kritičnost spoljnih (pravnih) zahtjeva i pravila (nacionalna regulativa i EU regulativa) za određeni sektor (npr. raznolikost regulatornih tekstova i zahtjeva), prethodnu "istoriju" efektivnog i brzog uklanjanja neusaglašenosti, prethodnu "istoriju" u sprovođenju djelotvorne analize uzroka u odnosu na značajne neusaglašenosti u prethodnom periodu, kao i prethodni učinak u aktivnostima spoljnog praćenja validnosti rezultata (npr. ispitivanje osposobljenosti ili međulaboratorijske uporedbe), kao i kretanje i migracije na spisku osoblja TOU-a, konstatovano je da se kod tri planom predviđena tijela za ocjenjivanje usaglašenosti terminski treba odložiti ocjenjivanje za 2024. godinu.

Cilj za 2023. godinu bio je uvođenje pet novih tijela u nacionalni sistem akreditacije, međutim, postignut je samo jedan slučaj početne akreditacije (Poliklinika Standard Bar).

Širenje mreže akreditacije u dijelu medicinskih ispitivanja (planirane početne akreditacije za 5 medicinskih laboratorija) je imalo uporište u članu 158 Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji propisuje da ukoliko zdravstvena ustanova raspolaže laboratorijskim kapacitetima, izdavanju sertifikata obavezno prethodi akreditacija zdravstvene ustanove, od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, u skladu sa posebnim zakonom i relevantnim međunarodnim standardima. Međutim, postupak ocjenjivanja rada zdravstvene ustanove na osnovu primjene optimalnog nivoa utvrđenih standarda rada u određenoj oblasti zdravstvene zaštite, odnosno grani medicine, nije započeo u 2023. godini od strane Ministarstva zdravlja, što je predstavljalo ograničavajući faktor u realizaciji uspostavljenog cilja.

2.2. Održavanje i unapređenje EA MLA Sporazuma

ATCG je tokom godine aktivno radilo na održavanju i unapređenju EA MLA Sporazuma, čime je osigurano da se izvještaji i sertifikati koje izdaju crnogorske akreditovane laboratorije priznaju širom Evrope. Ključna aktivnost bila je sprovođenje korektivnih mjera nakon kolegijalnog ocjenjivanja peer evaluatora Evropske kooperacije za akreditaciju (EA), koje je sprovedeno krajem 2022. godine. Kroz ovu aktivnost, ATCG je osiguralo da njegov sistem akreditacije ostane usklađen sa međunarodnim standardima i pravilima.

U tom smislu, Služba za akreditaciju je sprovedla niz aktivnosti usmjerenih na uklanjanje uočenih neusaglašenosti koje obuhvataju:

- Preispitivanje i ažuriranje pojedinih dokumenata sistema menažmenta PR.01, PR.02, PR.09, PQ.00, PR.10, čime su isti dobili novo izdanje;
- Izmjenu obrasca Plana praćenja ocjenjivača na terenu tako da se obuhvate svi načini praćenja uzimajući u obzir rizike vezane za učestalost ocjenjivanja, dodijeljene zadatke i prethodne nalaze praćenja, a sve u skladu sa izmijenjenom Procedurom koja obuhvata načine praćenja;
- Obrazac prijave za ocjenjivače je takode izmjenjen, s tim da je uzeto u obzir novouspostavljeno UP.04 Uputstvo za klasifikaciju (kodiranje) tehničkih oblasti po pojedinim šemama akreditacije, koje do sada nije bilo dio sistema;
- Ugovor sa TOU, Ugovor sa ocjenjivačima, Rješenje o imenovanju su dobili formalizovanu formu i kao obrasci su prateći djelovi Poslovnika o kvalitetu, a koji je, takođe, dobio novo izdanje;
- Realizovane su obuke nadležnog osoblja ATCG u vezi sa navedenim izmjenama. Prema uspostavljenom godišnjem Planu obuke koji sadrži obuke namijenjene zaposlenima, ocjenjivačima i ekspertima realizovano je pet eksternih i 7 internih obuka. Planom je bilo predviđeno još 5 obuka i 5 okruglih stolova/ promotivnih skupova u okviru EU projekta IPA 2020 koji su zbog kašnjenja u realizaciji projekta prenesene kao aktivnost za narednu godinu;
- Sprovedena je verifikacija pojedinih akreditacionih šema, planiranje i realizacija potrebnih obuka, monitoring ocjenjivačkih timova, prilagođavanje dokumenata u odnosu na nova EA I IAF mandatorna dokumenta;
- Uspostavljeno je novo UP.03 Uputstvo za implementaciju IAF MD 15 i IAF MD 12 koje do sada nije bilo dio sistema;
- Izvršeno je potpuno ažuriranje ZPR.01.27 Lista dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU, i

- U skladu sa procedurom PR.01 i PR.09 uspostavili su se novi obrasci koji se tiču izvještaja sa osvjedočenja u šemama za sertifikaciju proizvoda i sertifikaciju Sistema menadžmenta i uspostavili kriterijumi za izbor članova Komisije za akreditaciju, kao i njihov Registar.

Značajne aktivnosti u vezi potpisivanja ovog sporazuma imala je Služba za razvoj i međunarodnu saradnju. U skladu sa obavezama koje proističu iz punopravnog članstava u EA, u toku 2023. godine predstavnici ATCG su prisustvovali i uzeli učešće na zvaničnim sjednicama upravljačkih i stručnih tijela EA, nastavljajući da daju doprinos EA kroz redovnu razmjenu informacija i učešća u razvoju normativnih dokumenata i smjernica (putem davanja komentara na nacрте dokumenata EA i glasanja sa ciljem njihovog usvajanja).

Na sjednici EA MAC Komiteta, održanoj u oktobru 2023. godine u Briselu, ATCG je dobilo potvrdu o potpisivanju EA MLA Sporazuma za sljedeće oblasti akreditacije: ispitivanje, kalibracija, medicinska ispitivanja, kontrolisanje i sertifikacija proizvoda. ATCG je 6. decembra 2023. godine formalno potpisalo sporazum sa Evropskom kooperacijom za akreditaciju, koja je Uredbom (EZ) 765/2008 priznata od strane Evropske komisije, Evropskog parlamenta i Savjeta kao krovna organizacija za akreditaciju u Evropskoj Uniji. Ovaj sporazum predstavlja ključni korak ka priznavanju crnogorskih akreditacija na evropskom i globalnom nivou.

Na osnovu potpisanog EA MLA sporazuma ATCG planira da ostvari priznanje i na globalnom nivou i potpiše sporazum sa Međunarodnim forumom za akreditaciju IAF MLA sporazum za oblast sertifikacije proizvoda kao i sporazum sa Međunarodnom organizacijom za akreditaciju laboratorija (ILAC MRA sporazum za oblasti ispitivanja i etaloniranja i ILAC MRA sporazum za oblast kontrolisanja).

2.3. Saradnja sa državnim institucijama i drugim zainteresovanim stranama

ATCG je tokom 2023. godine nastavilo intenzivnu saradnju sa državnim institucijama, posebno u okviru procesa evropskih integracija. Organizacija je učestvovala u brojnim javnim raspravama i pripremama zakona, kao i tehničkih propisa. Pored toga, ATCG je nastavilo da unapređuje odnose sa zainteresovanim stranama kroz redovno održavanje sastanaka, prezentacija i radionica.

Ključna saradnja ostvarena je sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i Zavodom za metrologiju Crne Gore, kao i drugim relevantnim institucijama infrastrukture kvaliteta. Radi motivisanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti da svoju kompetentnost dokažu akreditacijom, kao i u cilju povećanja broja akreditovanih tijela u nacionalnom sistemu akreditacije, ATCG je tokom 2023. godine iniciralo i održalo deset sastanaka sa predstavnicima nadležnih institucija kao i sa predstavnicima organizacija koje su potencijalni kandidati za akreditaciju. Kao primjer navode se sastanci sa predstavnicima Geoprojekta Podgorica, Tehnopolias Nikšić, Geostandarda Nikšić, PTT Inženjeringa, CMC Herceg Novi, Nimonta Bar, Tujko Lastva Grbaljska, JZU Dom zdravlja Bar, JZU Dom zdravlja Herceg Novi, JZU Dom zdravlja Kotor, Geološkog zavoda Podgorica, itd. U većini slučajeva navedene aktivnosti rezultirale su iskazanim interesovanjem predstavnika tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za akreditaciju i njihovom najavom za skoro uključivanje u postupak akreditacije.

U cilju promocije akreditacije i podizanja svijesti zainteresovanih strana o ulozi i značaju akreditacije na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je krajem maja i početkom juna 2023. godine aktivno učestvovala u planiranju, koordinaciji i realizaciji svečanog događaja povodom obilježavanja svjetskog dana akreditacije. Ovaj promotivni događaj održan je dana 9.juna 2023. godine u prostorijama Privredne komore CG, a na njemu je prisustvovalo više od 30 zvaničnika koji su bili predstavnici organa ATCG, akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, nadležnih ministarstava i drugih zainteresovanih strana.

2.4. Jačanje kapaciteta ATCG

ATCG je tokom 2023. godine značajno unaprijedilo svoje administrativno-tehničke kapacitete. U januaru i septembru 2023. godine, popunjena su radna mjesta poslovnog sekretara i savjetnika u odjeljenju za akreditaciju sertifikacionih i kontrolnih tijela. Organizacija je, kroz brojne obuke, unaprijedila stručnost svojih zaposlenih.

Lista ocjenjivača i tehničkih eksperata proširena je novim članovima, čime je osigurano da ATCG ima adekvatne kadrovske resurse za obavljanje poslova akreditacije. Uvođenje novih standarda i procedura, kao i obuke na nacionalnom i međunarodnom nivou, značajno su doprinijele poboljšanju kompetencija zaposlenih.

Na Listi evidencije ocjenjivača za laboratorije za ispitivanje nalazi se 4 vodeća ocjenjivača, 28 tehničkih ocjenjivača i 16 tehničkih eksperata, dok se na listi koja se odnosi na evidenciju ocjenjivača koja su zadužena za laboratorije za etaloniranje nalazi 3 vodeća ocjenjivača, 8 tehničkih ocjenjivača i 1 tehnički ekspert (MEST EN ISO IEC 17025:2018). Lista evidencije za medicinske laboratorije (MEST EN ISO 15189:2016) je u odnosu na prethodnu godinu ostala nepromjenjena (2 vodeća ocjenjivača i 3 tehnička ocjenjivača). Registar ocjenjivača koji obavljaju ocjenjivanja kontrolnih tijela (MEST EN ISO 17020:2013) obuhvata 4 vodeća ocjenjivača, 4 tehnička ocjenjivača i 8 tehničkih eksperata. Evidencija ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda, procesa i usluga (MEST EN ISO/IEC 17065:2020) obuhvata 3 vodeća ocjenjivača, 5 tehničkih eksperata i 4 tehnička ocjenjivača . Ujedno se na Listi ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikacionih tijela za sertifikaciju Sistema menadžmenta (MEST EN ISO/IEC 17021-1 : 2018) nalaze 3 vodeća ocjenjivača, 4 tehnička ocjenjivača i 3 tehnička eksperta.

Digitalizacija procesa

Tokom godine, ATCG je započelo inicijativu za digitalizaciju svog rada, uključujući planiranje i razvoj softverskog sistema za upravljanje akreditacionim procesima. Ovaj projekat bi trebalo da poveća efikasnost rada ATCG-a i olakša praćenje akreditovanih tijela. Zaposleni su u toku 2023.g. aktivno učestvovali u izradi Projektnog zadatka za potrebe izrade informacionog sistema ATCG, do čije realizacije nije došlo zbog obustavljanja tenderske procedure.

2.5. Međunarodna saradnja

ATCG je tokom 2023. godine nastavilo aktivnu saradnju sa evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju. Punopravno članstvo u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA) i Međunarodnoj organizaciji za akreditaciju laboratorija (ILAC) obavezuje ATCG-u da učestvuje na brojnim sastancima i događajima, pa su tako predstavnici ATCG učestvovali:

- na 53. sjednici Generalne skupštine EA (EA GA), održanoj u periodu 24-25. maja 2023. godine u Dubrovniku;
- na 48. sjednici EA Komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC), održanoj u periodu 26-27. aprila 2023. godine u Beogradu i na 49. sjednici EA Komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC), održanoj u periodu 4-5. oktobra 2023. godine u Briselu;
- na 29. sjednici EA Komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC), održanoj u periodu 8-9 marta 2023. godine u Briselu i na 30. sjednici EA Komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC), održanoj u periodu 13-14. septembra 2023. godine u Parizu;
- na 45. sjednici EA Komiteta za laboratorije (EA LC), održanoj u periodu 29-30. marta 2023. godine u Ankari i na 46. sjednici EA Komiteta za laboratorije (EA LC), održanoj u periodu 6-7. septembra 2023. godine;

- na 45. sjednici EA Komiteta za kontrolna tijela (EA IC) održanoj dana 21.03.2023. godine u Utrehtu i na 46. sjednici EA Komiteta za kontrolna tijela (EA IC) održanoj u periodu 21-22. septembra 2023. godine u Briselu;
- na 45. sjednici EA Komiteta za sertifikaciona tijela (EA CC) održanoj u periodu 22-23. marta 2023. godine u Utrehtu i na 46. sjednici EA Komiteta za sertifikaciona tijela (EA CC) održanoj u periodu 19-20. septembra 2023. godine u Briselu.

Saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima iz regiona, poput Bosne i Hercegovine (BATA) i Turske (TURKAK), intenzivirana je kroz potpisivanje memoranduma o razumijevanju, čime je omogućena razmjena iskustava i jačanje bilateralne saradnje. Krajem 2023. godine, ATCG je iniciralo komunikaciju i aktivnosti na zaključivanju sličnih sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji sa akreditacionim tijelima Ujedinjenog Kraljevstva (UKAS) i Grčke (ESYD).

U odnosu na postavljene indikatore u Godišnjem planu rada za 2023. godinu, može se konstatovati da su isti u najvećem dijelu postignuti pa se može zaključiti da su aktivnosti planirane adekvatno uz pravilnu realokaciju kadrovskih i budžetskih kapaciteta. Imajući u vidu ciljeve ATCG u domenu međunarodne saradnje, kao i obaveze koje proizilaze iz potpisanog sporazuma i članstva u međunarodnim organizacijama i intenzivirane bilateralne saradnje, NO ATCG smatra da bi trebalo ojačati kapacitete Službe za razvoj i međunarodnu saradnju popunjavanjem sistematizovanog radnog mjesta savjetnika u ovoj službi. Time bi se obezbijedilo blagovremeno ispunjavanje međunarodnih obaveza, kao i dalje unapređenje međunarodne saradnje. Navedeno je u skladu i sa članom 8 Regulative 765/2008 kojom se propisuje da nacionalno akreditaciono tijelo mora da ima na raspolaganju dovoljan broj kompetentnog osoblja za pravilno obavljanje svojih poslova.

Preporuka: Popuniti sistematizovano radno mjesto savjetnika u Službi za razvoj i međunarodnu saradnju radi blagovremenog i adekvatnog ispunjavanja obaveza i unapređenja međunarodne saradnje.

DIO DRUGI - NADZOR

3. Metode vršenja nadzora

Članom 14 Odluke o osnivanju ATCG propisano je da Nadzorni odbor vrši nadzor nad zakonitošću rada organa Akreditacionog tijela, pregleda izvještaje o poslovanju i finansijske izvještaje Akreditacionog tijela, i obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, ovom odlukom i statutom. O rezultatima nadzora, Nadzorni odbor obavještava Osnivača najmanje jednom godišnje.

Rukovodstvo subjekta nadzora je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje podataka u finansijskim izvještajima, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Nadzor je vršen kombinovanjem postupka dokumentovanog i terenskog nadzora. U pripremnj fazi nadzora, izvršeno je identifikovanje i procjena rizika, kroz razumijevanje subjekata nadzora i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole.

Za potrebe prikupljanja dokumentacije, NO ATCG-a je 18. jula 2024. godine uputio ATCG-u obavještenje o otpočinjanju nadzora sa jasno navedenim planom aktivnosti koji će se sprovesti. Nakon toga je održan sastanak članova NO ATCG sa direktorkom ovog tijela radi bližeg definisanja obuhvata nadzora i preciziranja načina sprovođenja i saradnje. Članovi NO ATCG-a su u cilju sačinjavanja Izvještaja proučili pravnu regulativu, interne akte, kao i ostalu dokumentaciju o poslovanju ATCG-a. U postupku nadzora metodom uzorka analizirane su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima.

Izvještaj Nadzornog odbora ATCG obuhvata period od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine, u skladu sa definisanim obuhvatom nadzora.

3.1. Kriterijumi i pravni osnov za vršenje nadzora

U dijelu nadzora nad zakonitošću rada organa ATCG, kriterijumi mogu biti formalni, kao što su zakoni i podzakonski akti, interne procedure, uslovi iz ugovora ili sporazuma odnosno svi zakoni i propisi bitni za predmetnu problematiku.

Kriterijumi kod pregleda finansijskih i izvještaja o poslovanju su zakoni i propisi sa direktnim i značajnim uticajem na finansijske izvještaje radi ocjene da li su finansijski izvještaji, u svim značajnim aspektima, prezentovani na objektivan način.

Dalje u tekstu pobrojana je legislativa, ali i dokumenta koja su bila osnov za izradu ovog izvještaja:

- Zakon o akreditaciji ("Službeni list Crne Gore", br. 054/09, 043/15);
- Zakon o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore“, br. 021/09, 040/11);
- Zakon o radu („Službeni list Crne Gore“, br. 049/08 ... 004/18, 074/19, 008/21,059/21);
- Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list Crne Gore“, br. 047/08, 004/11, 022/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Službeni list Republike Crne Gore“, br.065/01,...,004/07 i „Službeni list Crne Gore“, br.086/09,...,083/16, 067/19, 059/21, 146/21, 152/22);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (“Službeni list Republike Cne Gore”, br.65/01, 12/02, 80/04, i “Službeni list Crne Gore”, br.40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21, 152/22 i 028/23);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Službeni list Crne Gore“, br.013/07,...,008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21 i 152/22);
- Zakon o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17);
- Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore",

- br. 075/18);
- Zakon o sprječavanju korupcije („Sl. list Crne Gore“, br. 54/2024);
 - Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini („Službeni list Crne Gore“, br.013/10);
 - Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Službeni list Crne Gore”, br.040/16, 028/18, 108/20);
 - Odluka o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 021/07);
 - Odluka o visini troškova akreditacije ("Službeni list Crne Gore", br. 014/08);
 - Odluka o usvajanju Godišnjeg plana rada ATCG-a za 2023. godinu, broj: 14-118 od 03. februara 2023. godine;
 - Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki za 2023. godinu, broj: 14-188 od 17. februara 2023.godine;
 - Odluka o imenovanju Direktora ATCG-a br.12-679/01-11 od 11. oktobra 2021. godine;
 - PA.01 - Pravila akreditacije;
 - PA.02 - Pravila za korišćenje loga ATCG, simbola akreditacije i pozivanje na akreditaciju;
 - PA.03 - Pravila prekogranične akreditacije (14. septembar 2020. godine);
 - PA.04-1 - Pravila o učešću u međulaboratorijskim poređenjima i programima ispitivanja osposobljenosti (izdanje 1 od 18. aprila 2022. godine);
 - PA.05-1 - Pravila za ostvarivanje prihvatljivosti mjerenja (izdanje 1 od 18. aprila 2022.godine);
 - PA 06-1 - Pravila za vrednovanje mjerne nesigurnosti (izdanje 1 od 18. aprila 2022. godine);
 - ZPR.01.27 - Lista dokumenata koji sadrže uslove koje mora da ispunjava podnosilac zahtjeva za akreditaciju i akreditovana tijela za ocjenu usaglašenosti ažuriran dana 10. jula 2023. godine;
 - ZPQ.00.02-1/20.10.2021. Politika kvaliteta pruženih usluga ATCG;
 - ZPQ.00.03/24.12.2019. Izjava o čuvanju tajnosti podataka i informacija i poštovanje etičkog kodeksa;
 - ZPR.07.01-1/18.04.2022. Registar rizika;
 - PR.08 Procedura za rješavanje prigovora i žalbi;
 - ZPR.08.01 - Obrazac za podnošenje prigovora;
 - ZPR.08.03 - Obrazac za podnošenje žalbe;
 - PR.13 Ocjenjivanje u slučajevima vanrednih okolnosti;
 - PR.11-1 Procedura za iskazivanje obima akreditacije (izmjena 01 od 03. februara 2023.godine);
 - UP.01 Uputstvo za ocjenjivanje i akreditaciju ST za organsku (Izdanje 00 od 15. marta 2021. godine);
 - UP.03 Uputstvo za primjenu IAF MD15 i IAF MD 12;
 - ZPU.03.01 Obrazac za godišnje informacije od ST;
 - PR.12 Fleksibilni obim akreditacije (izmjena 01 od 03. februara 2023. godine);
 - UP.04 Uputstvo za klasifikaciju tehničkih oblasti po pojedinim šemama akreditacije;
 - Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika („Službeni list Republike Crne Gore“, br.032/03);
 - Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Službeni list Crne Gore“, br.126/22);
 - Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca

izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Službeni list Crne Gore”, br.076/10,....,050/17, 015/19, 009/20, 061/21, 110/21, 008/22, 020/22, 032/22 i 015/23);

- Pravilnik o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 071/19);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ATCG-a br.01-542 od 26. jula 2017. godine;
- Pravilnik o načinu i uslovima korišćenja vozila za potrebe ATCG-a br. 13-127 od 07. marta 2022. godine;
- Pravilnik o obrazovanju i radu Savjeta, akt broj: 01-7 od 25. decembra 2020. godine;
- Pravilnik o radu tehničkih komiteta, akt broj: 10-747/4 od 18. decembra 2019. godine;
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Službeni list Crne Gore“, br. 047/11);
- Uputstvo o načinu vršenja kancelarijskog poslovanja („Službeni list Crne Gore“, br.059/19, 003/20);
- Uputstvo o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Službeni list CrneGore“, br. 007/15);
- Statut ATCG-a (na sjednici od 26. jula 2017. godine);
- Poslovnik o kvalitetu broj: PQ.00-1 od 18. aprila 2022. godine;
- Poslovnik o radu Upravnog odbora ATCG-a od 25. decembra 2020. godine;
- Poslovnik o radu Komisije za žalbe od 25.12.2020. godine;
- Izvještaj o radu ATCG-a za 2023. godinu, akt broj: 15-393 od 29. marta 2024. godine;
- Program rada ATCG-a za 2023. godinu, akt broj: 14-118 od 3. februara 2024. godine;
- Izvještaj o popisu na dan 31.12.2023. godine, akt broj: 15-394 od 29. marta 2024. godine;
- Interno pravilo za utvrđivanje limita za korišćenje usluga mobilne telefonije, br. 12-893, od 31.12.2021. godine;
- Interno pravilo o ostvarivanju prava na jednokratnu novčanu pomoć, broj 12-900 od 31.12.2021. godine;
- Ugovor o pružanju knjigovodstvenih usluga broj: broj 14-71 od 24. januara 2023. godine;
- Ugovor o održavanju računarske mreže i sistemskog softvera, broj 14-02/1 od 09. januara 2023. godine;
- Plan integriteta i Registar rizika (za period 2023-2024), broj 13-608 od 27.09.2022. godine;
- Izvještaj o sprovođenju plana integriteta, broj 15-449 od 09.04.2024. godine.

Za **finansijski nadzor** identifikovani/korišćeni su sljedeći kriterijumi, tamo gdje je to bilo potrebno:

- Zakon o budžetu Crne Gore za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 152/22);
- Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23);
- Zakon o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore" br. 145/21, 152/22);
- Zakon o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore“ broj 74/19);
- Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Službeni list br. 70/19);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 011/20, 139/21);
- Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki („Sl. list Crne Gore“ broj 63/11)
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne .Gore", br. 011/20);
- Finansijski plan u odnosu na odobrena budžetska sredstva za 2023. godinu;

- Finansijski iskazi na dan 31. decembra 2023. godine, u dijelu planiranog obuhvata nadzora (bilans stanja; bilans uspjeha; statistički aneks; obračun amortizacije osnovnih sredstava; tokovi gotovine; iskaz o promjenama na kapitalu; glavna knjiga; obrazac IOPPD; izvod otvorenih stavki; izvodi pojedinih transakcionih računa; pregled prihoda za 2023. godinu; zaključni list).

4. ORGANI AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE I NJIHOVE AKTIVNOSTI

Članom 12 Zakona o akreditaciji, te članom 7 Odluke o osnivanju ATCG odnosno članom 8 Statuta definisani su organi Akreditacionog tijela, i to: upravni odbor, direktor i nadzorni odbor. Aktom o osnivanju i Statutom uređuje se način obrazovanja organa, njihov način rada i odlučivanja, ali i druga pitanja od značaja za rad Akreditacionog tijela.

4.1. Upravni odbor (UO ATCG)

Upravni odbor odlučuje o poslovanju, utvrđuje poslovnu politiku Akreditacionog tijela i prati njeno sprovođenje u skladu sa aktom o osnivanju. Upravni odbor ima predsjednika i četiri člana od kojih dva člana predlaže Privredna komora Crne Gore, iz reda akreditovanih organizacija. Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Vlada Crne Gore, na mandat od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

U skladu sa članom 10 Odluke o osnivanju ATCG, neophodno je da UO ATCG na godišnjem nivou: 1. usvaja finansijske iskaze (u tekućoj za prethodnu godinu); 2. usvaja godišnji finansijski izvještaj o poslovanju i radu Akreditacionog tijela (u tekućoj za prethodnu godinu); 3. donosi plan i godišnji program rada (u tekućoj za narednu godinu); 4. odlučuje o raspolaganju imovinom veće vrijednosti (u tekućoj godini); 5. odlučuje o namjeni i programu korišćenja sredstava, u skladu sa planom rada (u tekućoj godini).

Upravni odbor je tokom 2023. godine, održao devet (9) sjednica. Na ovim sjednicama UO ATCG-a je vodio diskusiju o sljedećim temama:

- **Prva sjednica** UO ATCG održana je dana 30. januara 2023. godine, i tom prilikom su donesene odluke o usvajanju plana i programa rada za 2023. godinu, kao i usvajanju Plana javnih nabavki za 2023. godinu sa tabelarnim prikazom, a razmatran je i izvještaj o realizovanim aktivnostima nakon provjere EA MLA sa naglaskom na rješavanje neusaglašenosti. Na ovoj sjednici je donijeta i Odluka o utvrđivanju visine naknade za predsjednika i članove Nadzornog odbora ATCG;
- **Druga sjednica** UO ATCG održana je dana 17. februara 2023. godine, na kojoj je razmatrana Odluka Agencije za sprječavanje korupcije, te donošenju odluke o preduzimanju mjera na osnovu zahtjeva Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma br. 016-102/23-308/2 od 7. februara 2023. godine kojom prilikom je usvojena Odluka kojom se članu Upravnog odbora, Jovanu Nikoliću, izriče opomena zbog kršenja odredaba Zakona o sprječavanju korupcije. U odnosu na izvještaj o realizovanim aktivnostima nakon provjere EA MLA, usvojen je zaključak o izradi nacrtu korektivnih mjera za otklanjanje neusaglašenosti sa obavezom dostavljanja Upravnom odboru, kao i izvještaj „peer evaluatora“.
- **Treća sjednica** UO ATCG održana je dana 27. marta 2023. godine, na kojoj je usvojen Izvještaj o radu ATCG za 2022. godinu sa finansijskim izvještajima (bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, zaključni list). Na ovoj sjednici razmatrana su ponovo pitanja koja se odnose na izvještaj o realizovanim aktivnostima nakon provjere EA MLA u kom dijelu je konstatovan napredak, kao i pitanje usklađivanja zarada zaposlenih u ATCG sa izmjenama i dopunama Zakona o zaradama u javnom sektoru.
- **Četvrta sjednica** UO ATCG održana je dana 29. maja 2023. godine, na kojoj je razmatran Izvještaj o rezultatima rješavanja neusaglašenosti i daljim koracima u cilju dobijanja statusa EA MLA potpisnika, a raspravljalo se i o potrebi za

promjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ATCG;

- **Peta sjednica** UO ATCG održana je dana 21. jula 2023. godine, na kojoj se raspravljalo o izvještaju i analizi stanja u postupku potpisivanja MLA sa EA, kao i o izvještaju i analizi nivoa ispunjenosti ciljeva Programa rada za 2023. godinu;
- **Šesta sjednica** UO ATCG održana je dana 8. septembra 2023. godine, na kojoj se raspravljalo o izvještaju i analizi stanja u postupku potpisivanja MLA sa EA, kao i o dopisu zaposlenih u vezi sa njihovim zaradama;
- **Sedma sjednica** UO ATCG održana je dana 2. novembra 2023. godine, na kojoj se raspravljalo o izvještaju i analizi stanja u postupku potpisivanja MLA sa EA, kao i o izvještaju o nivou postignuća ciljeva ATCG za 2023. godinu, a razmatran je i predlog nove sistematizacije radnih mjesta za koji nije postignut konsenzus. Predmet rada na ovoj sjednici je bio i dopis zaposlenih u vezi sa njihovim zaradama.
- **Osma sjednica** UO ATCG održana je dana 6. novembra 2023. godine. Glavna tačka dnevnog reda ove sjednice bilo je revidiranje postojećeg Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, pa su dati predlozi i sugestije za njegove izmjene i dopune ili donošenje novog akta;
- **Deveta sjednica** UO ATCG održana je 27. decembra 2023. godine na kojoj je razmatran Program rada za 2024. godinu pa su predočeni glavni ciljevi i planirane aktivnosti za narednu godinu. Međutim, Program rada nije usvojen na ovoj sjednici usljed istaknutih predloga za njegovo unapređenje.

Tokom 2023. godine, Upravni odbor ATCG je održao sedam sjednica na kojim je donosio odluke iz svoje nadležnosti propisane članom 10 Odluke o osnivanju ATCG. U tom smislu, donesene su: Odluka o usvajanju plana i programa rada za 2023. godinu, Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki, Odluka o utvrđivanju visine naknade za predsjednika i članove Nadzornog odbora ATCG, a usvojen je Izvještaj o radu ATCG za 2022. godinu sa finansijskim izvještajima (bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, zaključni list). Shodno tome, Upravni odbor je postupao u skladu sa propisanim ovlašćenjima, a posebno se ističe kvartalno praćenje ispunjenosti ciljeva zacrtanih Programom rada, čime se postiže efikasnost u radu i blagovremeno otklanjanje eventualnih ograničenja u realizaciji aktivnosti. Međutim, Program rada za 2024. godinu nije usvojen tokom 2023. godine što je bila preporuka NO ATCG iz prethodnog izvještaja. Shodno navedenom, NO ATCG ostaje pri stavu da se sve potrebne aktivnosti i konsultacije mogu sprovesti blagovremeno na način da Program rada bude donešen u tekućoj za narednu godinu.

Preporuka: Preporučuje se da ATCG godišnji Plan rada donosi u tekućoj za narednu godinu – U pitanju je kontinuirana obaveza.

Nadalje, članom 9 Statuta ATCG propisano je da, pored poslova utvrđenih Zakonom o akreditaciji i aktom o osnivanju, UO daje saglasnost o bilateralnoj i multilateralnoj saradnji Akreditacionog tijela sa drugim akreditacionim tijelima, odnosno regionalnim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju. Sa izuzetkom izvještaja sa ocjenjivanja u vezi sa MLA sa EA, na osnovu dostavljenih zapisnika o radu UO ATCG nije uočeno da je bilateralna saradnja sa Turskom i Bosnom i Hercegovinom, kao i učešće na sastancima međunarodnih tijela za akreditaciju iz tačke 2.5 ovog izvještaja, bila predmet razmatranja i davanja saglasnosti ovog organa pa se preporučuje da se o ovim pitanjima i aktivnostima Upravni odbor prethodno izjasni i da saglasnost na učešće u radu u navedenim organizacijama i uspostavljanju saradnje, naročito

ukoliko ATCG treba da preuzme određene obaveze u tim slučajevima. U takvim situacijama prethodna saglasnost bi trebala biti obavezna, dok u drugim slučajevima, Upravni odbor treba da razmatra izvještaj o učešću predstavnika ATCG u radu odgovarajućih međunarodnih organizacija i tijela.

Preporuka: Preporučuje se da UO ATCG prethodno razmatra i donosi odluke kojim se daje saglasnost za uspostavljanje bilateralne i međunarodne saradnje, naročito ukoliko ATCG na taj način preuzima odgovarajuće obaveze.

4.2. Direktor/ica ATCG

Direktorica obavlja poslove koji su propisani članom 12 osnivačkog akta, te članom 14 Statuta, a na navedeno mjesto imenovana je 11. oktobra 2021. godine.

U dijelu nadležnosti odlučivanja o angažovanju stručnjaka za obavljanje pojedinih poslova iz nadležnosti Akreditacionog tijela, tokom 2023. godine zaključeno je 58 ugovora o angažovanju ocjenjivača i 7 aneksa ugovora. Imajući u vidu složenost poslova ATCG ima potrebu angažovanja stručnih lica, zaključivanje ovih ugovora predstavlja model međusobne saradnje između ocjenjivača i Akreditacionog tijela koji je od ključnog značaja za rad ovog tijela.

Rad ATCG-a je u periodu mandata nove direktorice značajno unaprijeđen posebno u dijelu donošenja akata ove organizacije i usaglašavanja sa preporukama NO ATCG u dosadašnjem periodu. Predstavnici ATCG su dali svoj doprinos kroz promociju značaja akreditacije te kroz učešće na brojnim obukama, seminarima, radionicama, a posebno u dijelu koji se odnosio na potpisivanje EA MLA Sporazuma.

4.3. Nadzorni odbor

Shodno članu 13 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. maja 2024. godine imenovala članove novog Nadzornog odbora Akreditacionog tijela Crne Gore sa mandatom od četiri godine, uz mogućnost ponovnog izbora, u sastavu Željko Tomović, predsjednik i članice Svetlana Stijepović i Elma Ljuljanaj.

Mandat prethodnog NO ATCG je istekao 18. jula 2023. godine, budući da je Vlada Crne Gore na sjednici 18. jula 2019. godine, imenovala članove Nadzornog odbora Akreditacionog tijela Crne Gore. U toku nadzora utvrđeno je da je Dragan Vukčević, načelnik Direkcije za infrastrukturu kvaliteta u Ministarstvu ekonomskog razvoja, predao tadašnjem ministru ekonomskog razvoja i turizma predlog za imenovanje predsjednika i članova NO ATCG koji nije prosljeđen Komisiji za kadrovska pitanja Vlade Crne Gore. Tumačenje pravne službe Ministarstva je bilo da NO ATCG nastavlja sa radom do imenovanja novog, a diskreciono pravo ministra je da u ime osnivača predloži imenovanja u roku za koji on smatra da je racionalan.

Ključne aktivnosti ovog organa ATCG-a definisane su članom 14 navedene Odluke, koje se prije svega odnose na vršenje: 1) nadzora nad zakonitošću rada organa Akreditacionog tijela; 2) pregleda izvještaja o poslovanju i finansijskih izvještaja ATCG-a i 3) obavljanju i drugih poslova utvrđenih zakonom, ovom odlukom ili statutom. Takođe, Poslovníkom o radu NO ATCG-a broj: 01-9 od 19. novembra 2021. godine, bliže su uređena pitanja u vezi sa načinom rada i odlučivanja NO ATCG-a.

Članom 14 Odluke o osnivanju ATCG kojom je propisano da se način rada i odlučivanja Nadzornog odbora bliže uređuje statutom i poslovnikom o radu. Članom 18 Statuta ATCG propisano je da Nadzorni odbor obavlja poslove u skladu aktom o osnivanju Akreditacionog tijela te da radi i odlučuje na sjednicama. Imajući u vidu tako opšte postavljen okvir rada i nadležnosti, to se Poslovnik o radu nameće kao ključni akt kojim se uređuje rad ovog organa. Analizom navedenog Poslovnika utvrđeno je da određena pitanja koja se odnose na rad ovog organa treba bliže urediti, uzimajući u obzir specifičnu poziciju ovog organa u okviru Akreditacionog tijela, pogotovo u dijelu rokova i postupka nadzora, te prelaska dužnosti sa jednog saziva NO ATCG na novoimenovani itd.. Stoga je mišljenje NO ATCG da je odgovarajuće izmjene potrebno izvršiti u Statutu ATCG i Poslovniku o radu ovog organa.

Preporuka: Izmijeniti Statut i važeći Poslovnik o radu NO ATCG kojim će se bliže urediti način rada i odlučivanja Nadzornog odbora ATCG

4.4. Stručna i savjetodavna tijela ATCG

U članu 19 Statuta ATCG-a navodi se da ATCG obrazuje stručna i savjetodavna tijela, i to: Savjet za akreditaciju i Komisiju za akreditaciju. Takođe, treba imati u vidu da je Komisija za akreditaciju definisana osnivačkim aktom u članu 15.

4.4.1. Savjet za akreditaciju

Savjet za akreditaciju (u daljem tekstu: Savjet): 1) daje inicijative i mišljenja u pogledu razvoja sistema akreditacije u Crnoj Gori; 2) daje inicijative i mišljenja u vezi sa proširenjem oblasti djelovanja Akreditacionog tijela, odnosno ustanovljavanja novih šema akreditacije; 3) daje mišljenja na pravila i kriterijume akreditacije; 4) daje inicijative i mišljenje za obrazovanje privremenih tehničkih komiteta kao radnih tijela za određene oblasti akreditacije; 5) učestvuje u promociji akreditacije u Crnoj Gori, i 6) daje mišljenja po drugim pitanjima, na zahtjev UO i/ili Direktora. Savjet se pored gore navedenih poslova bavi i pitanjima koja se odnose na očuvanje nezavisnosti i nepristrasnosti rada ATCG.

Sastav Savjeta, odgovornosti i ovlašćenja ovog tijela, kao i djelokrug i način rada propisani su internim aktima ATCG (čl. 20-22 Statuta ATCG i Pravilnikom o obrazovanju i radu Savjeta, akt broj: 01-7 od 25. decembra 2020. godine. Savjet je formiran odlukom UO, akt broj:13-705 od 07. novembra 2023. godine, a svi članovi su potpisali Etički kodeks i Izjave o nezavisnosti i nepristrasnosti.

Savjet ima predsjednika i šest članova, kojeg čine:

- 1) Predstavnik osnivača;
- 2) Predstavnik akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti čije je osnivač država;
- 3) Predstavnik akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti čije osnivač nije država;
- 4) Predstavnik Udruženja potrošača;
- 5) Predstavnik Univerziteta;
- 6) Predstavnik Privredne komore Crne Gore;
- 7) Predstavnik Inženjerske komore Crne Gore.

Predsjednik Savjeta ATCG-a se bira iz reda članova ATCG-a. Za članove Savjeta mogu se imenovati istaknuti stručnjaci i naučni radnici iz oblasti koje su od značaja za

obavljanje poslova iz nadležnosti Akreditacionog tijela i njih, na period od četiri godine, imenuje i razrješava Upravni odbor na predlog direktora.

Članom 7 pomenutog Poslovnika propisano je da poslove iz svoje nadležnosti, Savjet vrši na sjednicama koje se održavaju po potrebi. Tokom 2023. godine nije održana nijedna sjednica Savjeta.

Imajući u vidu opseg nadležnosti ovog savjetodavnog tijela i njegov sastav, mišljenje je NO ATCG da bi bilo neophodno da se Savjet češće sastaje jer nalazimo da može imati značajnu ulogu u ostvarivanju saradnje, koordinacije i uključivanju zainteresovanih strana. Kroz takvu saradnju različitih zainteresovanih strana, Savjet bi mogao formulisati modele koji bi doprinijeli ostvarenju ciljeva akreditacije u Crnoj Gori, npr. u promociji akreditacije, uključujući i praćenje njihovog sprovođenja. Pored toga, Planom integriteta 2023-2024 kao jedna od mjera za otklanjanje rizika narušavanja načela i politike rada i nedosljednog uključivanja zainteresovanih strana predviđeno je formiranje Savjeta za akreditaciju, dok se Izvještajem o sprovođenju Plana ta mjera ocjenjuje kao djelimično realizovana, budući da je održana samo konstitutivna sjednica 7. novembra 2022. godine.

Preporuka: Izmijeniti Poslovnik o obrazovanju i radu Savjeta za akreditaciju na način da se propiše održavanje sjednica Savjeta najmanje dva puta godišnje.

4.4.2. Komisija za akreditaciju

Komisija za akreditaciju je stručno tijelo ATCG koja donosi odluke o statusu akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti: dodjeljivanju, održavanju, proširenju, smanjenju, suspenziji i ukidanju, na osnovu mišljenja tima ocjenjivača Akreditacionog tijela i ista se formira *ad hoc*, a čine je predsjednik i dva člana. Komisiju čini jedno stalno zaposleno lice u Akreditacionom tijelu, koje nije učestvovalo u procesu akreditacije, a koja je predmet donošenja odluke i dva eksterno angažovana eksperta za tehničku ekspertizu, u skladu sa šemama i oblastima ocjenjivanja usaglašenosti, koje su predmet odlučivanja o akreditaciji. U radu Komisije za akreditaciju može da učestvuje direktor/ica, bez prava glasa, u čijoj je nadležnosti imenovanje i razrješavanje članova ovog tijela. Kriterijumi za izbor članova Komisije za akreditaciju, djelokrug i način rada Komisije, uređeni su Pravilnikom o obrazovanju i radu Komisije za akreditaciju. Shodno članu 3 Pravilnika, Komisija se imenuje za svaki pojedinačni predmet akreditacije.

Komisija za akreditaciju je u 2023. godini održala četrnaest (14) sjednica. Na sjednicama je doneseno trideset (30) odluka o statusu akreditacije tijela za ocjenu usaglašenosti kojima je verifikovano da su postupci akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sprovedeni u skladu sa uspostavljenom procedurom ocjenjivanja i pravilima akreditacije.

4.4.3. Komisija za žalbe

Procedura rješavanja žalbi opisana je u *Poslovniku o radu Komisije za žalbe* od 25.12.2020. godine. Članom 3 ovog dokumenta propisane su nadležnosti komisije koje obuhvataju razmatranje žalbe, pregled i analizu dokumentacije koja se odnosi na žalbu, vrši njeno ocjenjivanje i u utvrđenom roku izvještava o razmatranju žalbe. Komisija je sačinjena od predsjednika i dva člana koje imenuje Upravni odbor na predlog direktora za svaki pojedinačni predmet žalbe upućen ATCG, što znači da nije u pitanju stalno tijelo, već se obrazuje po *ad hoc* modelu, na šta upućuje i odredba člana 2 stav 7 Poslovnika kojom je mandat Komisije oročen do okončanja postupka po žalbi, odnosno podnošenja Izvještaja. U svom radu, Komisija

primjenjuje PR.08 Proceduru za rješavanje prigovora i žalbi. Prema ovoj proceduri, TOU koje je akreditovano ili je u postupku akreditacije može podnijeti žalbu na bilo koju po njega nepovoljnu odluku (odbijanje zahtjeva za akreditaciju, odbijanje da se nastavi postupak akreditacije, utvrđivanje i razrješavanje neusaglašenosti, na odluke o dodjeljivanju, održavanju akreditacije, proširenju i smanjenju akreditacije itd.) na obrascu ZPR.08.03 u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke koja se osporava. Procedurom je dalje propisano da formalnu ocjenu žalbe vrši predstavnik rukovodstva za kvalitet, koji potom urednu žalbu prosljeđuje pomenutoj Komisiji koja sačinjava izvještaj sa predlogom odluke koju naposljetku donosi direktor, što implicira diskreciono odlučivanje jer direktor nije dužan prihvatiti predlog Komisije.

Nadzorom je konstatovano da u izvještajnom periodu, nije bilo žalbi na odluke ATCG. Međutim, analizom navedenog poslovnika i procedure, po mišljenju NO ATCG, upitna je dvostепенost postupka budući da konačnu odluku o žalbi donosi direktor kome ta nadležnost nije data ni Statutom ni osnivačkim aktom. Naime, Komisija za akreditaciju donosi odluke o statusu akreditacije (član 23 Statuta) protiv kojih se može izjaviti žalba, dok njene članove imenuje i razrješava direktor ATCG koji može učestvovati i u njenom radu bez prava glasa. Nadalje, obje komisije se obrazuju po ad hoc modelu što dovodi u pitanje ujednačenost prakse u eventualnim žalbenim postupcima. Stoga je mišljenje NO ATCG da bi Komisiju za žalbe trebalo organizovati kao stalno i nezavisno tijelo koje samostalno donosi odluke po žalbama. Naime, iako je postojeće rješenje donekle opravdano budući da nije bilo žalbi ni u ovom ni prethodnom izvještajnom periodu, ipak smatramo da bi ovu oblast trebalo urediti na predloženi način radi obezbjeđivanja dvostепенosti u postupanju, i prije svega, odlučivanju budući da bi ovo tijelo trebalo biti ovlašteno za donošenje odluke o žalbi. Imajući u vidu da predmet žalbe može biti status akreditacije u različitim šemama akreditacije, članovi Komisije trebaju biti imenovani i iz reda eksperata za pojedine oblasti (za kontrolna tijela, laboratorije, sertifikaciona tijela itd.). Iz reda tih eksperata i ostalih članova Komisije kao stalnog tijela, predsjednik bira članove koji zajedno sa njim odlučuju po konkretnoj žalbi. Način obrazovanja i rada Komisije bliže se mogu urediti donošenjem odgovarajućeg Pravilnika. Naposljetku, konstatujemo i da je postojeća opisana procedura trenutno neprimjenjiva, budući da nema zaposlenog lica na sistematizovanoj poziciji „predstavnik rukovodstva za kvalitet“ u čijoj je nadležnosti formalna ocjena primljene žalbe, što je utvrđeno uvidom u spisak zaposlenih na dan 21.08.2024. godine.

U prilog navedenom, treba dodati da je Planom integriteta pravilno utvrđena mjera za uklanjanje rizika donošenja nezakonitih odluka koja se sastoji u primjeni pogodnih mehanizama za ograničavanje diskrecionog odlučivanja. Stoga NO ATCG nalazi da predloženo rješenje predstavlja jedan od takvih mehanizama kojim se može doprinijeti eliminisanju tog rizika.

***Preporuka:** Donijeti Pravilnik o načinu obrazovanja i rada Komisije za žalbe ATCG kako bi Komisija bila uređena kao stalno tijelo sa ovlašćenjem za donošenje odluke po žalbama na odluke ATCG, i uskladiti proceduru PR.08 sa njim.*

4.4.4. Komisija za prigovore

Direktor je dana 18. decembra 2019. godine, donio Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za prigovore. U pitanju je stručno tijelo privremenog karaktera koje razmatra prigovor, pregleda i analizira dokumentaciju koja se odnosi na prigovor, vrši njegovo ocjenjivanje i u utvrđenom roku izvještava o razmatranju prigovora. Komisija ima predsjednika i dva člana koji se imenuju iz reda zaposlenih u ATCG, uzimajući u obzir odsustvo poslovnog interesa, te činjenicu da članovi ne mogu biti lica koja su posredno ili neposredno bila uključena u aktivnostima koje su predmet prigovora. Prigovor se može odnositi na rad ATCG, ali i akreditovanih TOU. Postupak se odvija u skladu sa istom procedurom kao za žalbe, pa na osnovu izvještaja koji sačinjava Komisija za prigovore po sprovedenom postupku njegovog

razmatranja, konačnu odluku donosi direktor.

U izvještajnom periodu, nije bilo prigovora na rad ATCG. U dijelu koji se odnosi na prigovore, opisana procedura se čini adekvatnom budući da predmet prigovora nisu odluke kojima se utiče na prava i obaveze trećih lica, pa o prigovoru kao nedevolutivnom pravnom sredstvu može odlučivati direktor.

4.4.5. Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača

Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača i tehničkih eksperata (u daljem tekstu: KIPO), svoj rad bazira na Pravilniku o obrazovanju i radu Komisije za izbor i praćenje ocjenjivača, akt broj: 10-747/3 od 18. decembra 2019. godine. Komisija je stručno tijelo ATCG u čijoj je nadležnosti postupak imenovanja i razrješenja ocjenjivača na osnovu utvrđenih kriterijuma, kao i nadzor nad njihovim radom. Komisija ima predsjednika i dva člana koji se imenuju iz reda zaposlenih u ATCG, koji su vodeći ocjenjivači u različitim uspostavljenim šemama akreditacije, na predlog rukovodioca Službe za akreditaciju, na mandat od 4 godine.

Izbor ocjenjivača se vrši u saglasnosti sa sljedećim procedurama:

- PR.09 - Procedura za kvalifikacione kriterijume i kriterijume za sticanje i održavanje kompetentnosti učesnika u sprovođenju akreditacije kao i sprovođenju aktivnosti u okviru sistema upravljanja ATCG;
- PR.10 - Procedura za izbor, obuku i praćenje ocjenjivača, a po dokumentu ZPR.10.05 - Lista evidencije ocjenjivača i tehničkih eksperata ATCG, koji se redovno ažurira.

U skladu sa aktivnostima i planovima utvrđenim za 2023. godinu održano je pet sjednica na kojim je doneseno 105 odluka. Na prvoj sjednici u 2023. godini Komisija je napravila reviziju svih ocjenjivača ATCG-a pa je na ovoj sjednici donešena 91 odluka. Na osnovu odluka ovog tijela, tokom 2023. godine zaključeno je 58 ugovora o angažovanju ocjenjivača i 7 aneksa ugovora.

4.4.6. Tehnički Komiteti

Djelokrug, način rada i kriterijumi za izbor članova Tehničkih komiteta uređeni su Pravilnikom o obrazovanju i radu tehničkih komiteta br. 10-747 od 18.12.2019. godine. Tehnički komiteti mogu biti stalni, što je slučaj sa uspostavljenim šemama akreditacije ili privremeni, koji se formiraju za potrebe razvoja nove šeme akreditacije. Predsjednika i članove Tehničkih komiteta, kojih može biti od tri do sedam, osim u izuzetnim slučajevima, imenuje i razrješava direktor. Predsjednik i članovi moraju ispunjavati kriterijume date u PR.09. Kod stalnih tehničkih komiteta, mandat predsjedniku i članovima traje 4 godine, uz mogućnost ponovnog izbora.

U izvještajnom periodu održane su ukupno 4 sjednice tehničkih komiteta, i to jedna zajednička (12.7.2023. godine) i po jedna sjednica TK za laboratorije (6.4.2023. godine), TK za sertifikaciona tijela (30.3.2023. godine) i TK za kontrolna tijela (29.3.2023. godine). Na zajedničkom sastanku razmatrana su pitanja izmjene Pravilnika o tehničkim zahtjevima za vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište Crne Gore, uključujući i prezentaciju novih dokumenata sistema menadžmenta. Tehnički komitet za laboratorije je informisan o učešću predstavnika ATCG na 45. sjednici EA Komiteta za laboratorije, kao i o preduzetim aktivnostima na otklanjanju neusaglašenosti utvrđenih tokom EA „peer“ evaluacije. Tehnički komitet za sertifikaciona tijela je informisan o novinama i dokumentima za obaveznu primjenu sa 45. sjednice EA Komiteta za sertifikaciona tijela, uključujući strategiju razvoja evropske akreditacije za sertifikaciona tijela, a razmatrana je i potreba implementacije Regulative 848/2018 u naš sistem akreditacije, koja se transponuje kroz Zakon o organskoj proizvodnji, a koji priprema resorno Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Na sjednici Tehničkog komiteta za kontrolna tijela razmatran je izvještaj sa EA IC Komiteta održanog u Utrehtu.

5. PREGLED IZVJEŠTAJA O POSLOVANJU I FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ATCG

Izveštaj o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu je usvojio Upravni odbor 29. marta 2024. godine pod zavodnim brojem 15-393. Ovaj Izveštaj o radu ATCG za 2023. godinu je u usklađen sa Programom rada za 2023. godinu, odnosno sa dokumentima sistema upravljanja ATCG, i sa zahtjevima međunarodnog standarda za akreditaciona tijela MEST EN ISO/IEC 17011, uputstvima i preporukama međunarodnih organizacija za akreditaciju: Evropske organizacije za akreditaciju (EA), Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC) i Međunarodnog akreditacijskog foruma (IAF).

5.1. Realizacija budžeta

Akreditacionom tijelu Crne Gore je Zakonom o budžetu za 2023. godinu (Sl. list Crne Gore broj 152/22 od 30.12.2022.), potprogram 15 030 002-Standardizacija i akreditacija; Aktivnost 15 030 002 001 - Akreditacija opredijeljeno 400.000,00€.

Direktorica ATCG se obratila Ministarstvu ekonomskog razvoja 13.09.2022. godine predlogom za odobrenjem budžetskih sredstava pod zavodnim brojem 13-562/1, u ukupnom iznosu od 454.429,07 eur. Uvidom u bankarske izvode „Prve banke Crne Gore“, kod koje ATCG ima otvoren žiro-račun, za 2023. godinu su prikazane uplate, odnosno mjesečni transferi Ministarstva ekonomskog razvoja sa glavnog računa državnog trezora u ukupnom iznosu od 404.600,00 eur. Razlika između zahtijevanih i odobrenih sredstava iznosi: 39.829,07 eur. Sredstva iz budžeta Crne Gore su preusmjeravana Akreditacionom tijelu Crne Gore u 12 transfera u ukupnom iznosu od 400.000,00€. Pored toga, sa računa glavnog državnog trezora 07.04.2023. godine (izvod „Prve banke“ broj 47) je uplaćen Akreditacionom tijelu Crne Gore iznos od 4.600,00€.

Finansijskim izvještajem Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu u bilansu uspjeha su prikazani Ostali prihodi iz poslovanja u ukupnom iznosu od 404.630,00 eur (prihodi iz državnog budžeta 404.614,87 eur i prihodi od refundacije doprinosa 15,20 eur), dok su prihodi od obavljanja djelatnosti (prodaje) - neto prihodi iznosili 83.448,00 eur

Kvalitet planiranja na nivou Akreditacionog tijela Crne Gore je na visokom nivou i detaljno opisan u Predlogu za odobrenje budžetskih sredstava za 2023. godinu, u koji je NO ATCG imao uvid.

Obzirom na zainteresovane strane za postupak akreditacije i popunjavanje prijave za postupak akreditacije u 2023. godini, u narednom periodu se očekuje blagi porast broja akreditovanih tijela, kao i porast opsega proširenja obima akreditacije kod već akreditovanih tijela prema potrebama tržišta. U tom pogledu, u fokusu ATCG u 2023. godini je bilo širenje mreže akreditacije u dijelu medicinskih ispitivanja, budući da je članom 158 Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisano da ukoliko zdravstvena ustanova raspolaže laboratorijskim kapacitetima, izdavanju sertifikata obavezno prethodi akreditacija zdravstvene ustanove, od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, u skladu sa posebnim zakonom i relevantnim međunarodnim standardima.

Obrazloženja za zahtijevanu budžetsku potrošnju utemeljena su na realnim potrebama, a u skladu sa utvrđenim politikama, ciljevima i planiranim aktivnostima u okviru predloženih budžetskih sredstava.

5.2. Finansijski izvještaji

Finansijski iskazi su prikazani u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list Crne Gore“ broj 11/20 sa izmjenama do 139/16.12.2022 godine), pri čemu je određena materijalnost za finansijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 0,45% ukupnih izdataka odnosno 1.999,93 eura.

Finansijski iskazi su autorizovani od strane ovlaštenog lica u roku predviđenom zakonom do 31. marta 2024. godine. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, objavljeni su finansijski izvještaji ATCG za 2023. godinu, koji su podneseni 30.03.2024. godine, i to:

- Bilans stanja za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine,
- Bilans uspjeha za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine,
- Tokovi gotovine za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine,
- Promjene na kapitalu za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine,
- Statistički aneks za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine,
- Obračun amortizacije za period od 01.01.2023.-31.12.2023. godine i
- Napomene uz finansijske iskaze za period od 01.01.2023.-31.12.2023.

Uvidom u Bilans stanja za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine, evidentno je da se ukupna Aktiva (stalna imovina, zalihe, kratkoročna potraživanja, plasmani, gotovina i AVR) i ukupna Pasiva (kapital i rezervisanja i obaveze), povećala u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu za 10,83%, odnosno sa 320.180,00€ u 2022. godini na 354.850,00€ u 2023. godini.

Uvidom u Bilans uspjeha za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine, konstatuje se da se poslovni rezultat u 2023. godini povećao za 5,85% u odnosu na 2022. godinu, odnosno sa 26.889,00€ u 2022. godini na 28.463,00€ u 2023. godini. Finansijski rezultat se u 2023. godini povećao u odnosu na 2022. godinu sa 15,00€ na 546,00€. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja u 2023. godini je iznosio 29.009,00€, dok je u 2022. godini iznosio 26.904,00€, što predstavlja povećanje za 7,82%. Dobit prije oporezivanja nakon realne korekcije iznosi 4.988,00€. Dobit nakon oporezivanja iznosi 211,00€.

Rezultat poslovanja na dan 31.12.2023. godine, prije oporezivanja i obustavljanja iznosi 29.008,99 eur. Imajući u vidu da je procenat učešća budžetskih prihoda u ukupnim prihodima 82,80390%, ovaj utvrđeni procenat se primjenjuje za metodologiju svođenja dobiti na realnu osnovu. U tom smislu, primjenom procenta od 82,8039%, na bruto dobit dobija se iznos od 24.020,57 eur, koji se obustavlja za dio dobiti koji se umanjuje, radi korigovanja dobiti na realnu osnovu.

Uvidom u Iskaz o promjenama na kapitalu za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. utvrđeno je da stanje na dan 01.01.2023. godine imosi 287.624,00€, dok na dan 31.12.2023. godine iznosi 338.760,00 eur. Razlika u iznosu od 51.136,00€ predstavlja neraspoređenu dobit (26.904,00€+24.232,00€).

Ukupni prihodi u 2023. godini su veći za 27.25% u odnosu na 2022. godinu. Naime, ostvareni ukupni prihodi u 2023. godini iznose 488.624,00€ (od čega poslovni prihodi iznose 488.078,00€ i čine ih 404.630,00€ iz sredstava Budžeta CG i 83.448,00€ iz redovnog poslovanja ATCG, dok finansijski prihodi iznose 546,00 eur.

Sa druge strane, ukupni troškovi su uvećani za 29.42% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni troškovi u 2023. godini iznose 459.615,00€, od čega su troškovi poslovanja 184.487,00€, a troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi 275.128,00€.

Na osnovu člana 6 Zakona o akreditaciji ("Sl. list SCG", broj 44/105), člana 10 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list RCG" broj 21/07) i člana 14 Statuta ATCG, Upravni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore 03.12.2007. godine donosi Odluku o visini troškova akreditacije, kojom se utvrđuje visina naknada, način i troškovi plaćanja troškova akreditacije pred Akreditacionim tijelom Crne Gore.

Članom 2 ove Odluke određeno je da su podnosilac zahjeva za akreditaciju i akreditovana organizacija u postupku ocjenjivanja dužni da plate troškove akreditacije. Naknade za pokriće

troškova akreditacije bez uračunatog PDV-a iznose:

Preispitivanje i prihvatanje zahtjeva za odobravanje akreditacije	300,00 €
Proširenje obima akreditacije	150,00 €
Održavanje akreditacije laboratorije, odnosno kontrolne organizacije	200,00 €
Održavanje akreditacije sertifikacionog tijela	250,00 €
Predocjenjivanje	360,00 €
Ocjenjivač /jedan dan ocjenjivača/eksperta/	300,00 €

5.1.1. Troškovi zarada i poreza i doprinosa zaposlenih (računi 520 i 521)

Način utvrđivanja i ostvarivanja prava na zaradu, naknadu zarade i druga primanja zaposlenih u Akreditacionom tijelu Crne Gore je uređen Pravilnikom o zaradama i drugim primanjima zaposlenih u ATCG, koji je Upravni odbor donio 31.07.2018. godine, zaveden pod brojem 01-560, koji je usklađen sa Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“ br. 16/16, 83/16, 21/17, 42/17, i 12/18).

U postupku nadzora metodom uzorka, utvrđeno je da se obračun zarada za zaposlene vršio uskladu sa članom 19 i članom 105 Zakona o radu kojima je propisano da je obaveza poslodavca da zaposlenom za obavljeni rad isplati zaradu, u skladu sa Zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, kao i da se zarada i naknada zarade isplaćuju u novcu, na tekući račun zaposlenog, u rokovima utvrđenim kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, a najmanje jednom mjesečno. Takođe, nadzorom je utvrđeno da subjekt nadzora obezbjeđuje podatke o radno pravnom statusu lica angažovanih po ugovorima o djelu, te da je po tom osnovu obračun poreskih obaveza na isplaćene naknade izvršen uskladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Takođe, nadzorom je utvrđeno da ugovori sadrže precizan ili okvirni period angažovanja lica, zbog specifičnosti posla po osnovu kojeg se ta lica angažuju. Nadzorom je utvrđeno da je najniža zarada u januaru mjesecu 2023. godine za 9 zaposlenih u ATCG iznosila 579,87€, a najviša 1.552,78€ u neto iznosu, u junu mjesecu 2023. godine 579,87€, odnosno 1.552,78€, dok je u decembru 2023. godine za 11 zaposlenih najniža zarada iznosila 679,88€ a najviša 1.552,78€.

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ATCG, sistematizovano je 16 radnih mjesta, a popunjeno je 11. U izvještajnom periodu u ATCG su zaključena tri ugovora o radu na neodređeno vrijeme, i to:

- Dana 23.01 .2023. godine je zaključen Ugovor o radu broj 14-61 na neodređeno vrijeme između ATCG (Poslodavac) i B.I. (Zaposleni), na osnovu javnog Oglasa za slobodno radno mjesto Poslovni sekretar, koji je objavljen dana 19. 12.2022. godine i Odluke o izboru kandidata broj 14-42 od 17.01.2023. godine.
- Dana 09.10.2023. godine zaključen je Ugovor o radu broj 14-779 na neodređeno vrijeme između ATCG (Poslodavac) i A.M. (Zaposleni) na radnom mjestu Savjetnik u Odjeljenju za akreditaciju sertifikacionih tijela.
- Dana 25.10.2023. godine zaključen je Ugovor o radu broj 14-85 na neodređeno vrijeme između ATCG (Poslodavac) i S.S (Zaposleni) na radnom mjestu Savjetnik u Odjeljenju za akreditaciju kontrolnih tijela.

Nadzorom je utvrđeno da su ispoštovane sve procedure za popunu radnih mjesta u skladu sa sistematizacijom.

Tokom izvještajnog perioda u ATCG je zaključen 21 ugovor o djelu za različite vrste usluga, za koje potrebe je izdvojeno 17.868,70€ i to:

- R.Đ.- Ugovor broj 14-227 od 28.02.2023. godine, usluge prevođenja;
- N.J.Z.-Ugovor broj 14-300 od 22.03.2023. godine, pružanje stručnih usluga u vezi

rješavanja neusaglašenosti;

- A.D.- Ugovor broj 14-414 od 17.05.2023. godine, usluge prevođenja dokumenata;
- R.Đ.- Ugovor broj 14-415 od 17.05.2023. godine, usluge prevođenja dokumenata;
- B. I. - Ugovor broj 14-436 od 31.05.2023. godine, usluge prevođenja video materijala;
- D. M.- Ugovor broj 14-470 od 12.06.2023. usluge kreiranja i dizajniranja;
- I. Z.- Ugovor broj 14-480 od 13.06.2022. godine, pružanje konsalting usluga;
- I. R.- Ugovor broj 14-479 od 13.06.2023. godine, usluge moderator konferencije;
- T. D.- Ugovor broj 14-528 od 27.06.2023. godine, usluge izrade vizit kartica;
- N.J.Z.-Ugovor broj 14-675 od 01.09.2023. godine, pružanje stručnih usluga u vezi rješavanja neusaglašenosti koje su vraćene na doradu;
- D.Ž.- Ugovor broj 14-685/1 od 04.09.2023. godine, pružanje usluga edukacije/obuke zaposlenih u ATCG iz engleskog jezika;
- U.T.- Ugovor broj 14-703 od 11.09.2023. godine, učešće na studijskom putovanju u Skoplje radi kreiranja i razvoja softverskog rješenja ATCG;
- D.J.K.- Ugovor broj 14-744 od 20.09.2023. godine, saradnja za potrebe dobijanja vize;
- L.O.- Ugovor broj 14-900/1 od 23.11.2023. godine, pružanje usluga specijaliste primjenjenog računarstva u postupku sprovođenja otvorenog postupka javne nabavke;
- A.J.- Ugovor broj 14-905/1 od 27.11.2023. godine, usluge obuke javnog nastupa i organizacije događaja;
- I.R.- Ugovor broj 14-926 od 05.12.2023. godine, usluge moderator manifestacije;
- I.B.- Ugovor broj 14-948 od 11.12.2023. godine, usluge simultanog prevođenja;
- A.D.- Ugovor broj 14-950 od 11.12.2023. godine, usluge dizajniranja;
- S.L. Ugovor broj 14-949 od 11.12.2023. godine, usluge profesionalnog fotografisanja;
- T.K.- Ugovor broj 14-947 od 11.12.2023. godine, usluge izvođenja muzičkog programa;
- A.I.-Ugovor broj 14-981 od 18.12.2023. godine, usluge unapređivanja web-sajta ATCG.

Licima angažovanim po Ugovoru o djelu obračunavaju se i plaćaju porez i doprinosi na lična primanja i obračun za ova lica ulazi u IOPPD obrazac.

Nadzorom je takođe utvrđeno, da je ATCG za 2023. godinu, dostavio nadležnom organu Uprave prihoda i carina IOPPD obrasce, a uvidom u dostavljenu dokumentaciju ATCG, NO je utvrdio da ista sadrže rok u kome su IOPPD obrasci proslijeđeni nadležnom državnom organu, odnosno dostavljeni Upravi prihoda i carina.

Shodno navedenom, može se konstatovati da je ATCG navedene obrasce dostavljao Upravi prihoda i carina u rokovima utvrđenim članom 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Po izvršenom uvidu u Glavnu knjigu ATCG, slijedi tabelarni prikaz bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca:

Konto	Naziv	Duguje	Potražuje	Saldo
4500	Obaveze za neto zarade za redovan rad	130372,62	130283,62	89,00
4507	Obaveze za naknade zarada UOD	41923,80	41923,83	-0,03
45072	Obaveze za neto naknade OD	31674,48	32063,43	-388,95
45073	Obaveze za neto naknade NO	11072,85	11072,85	0,00
4510	Obaveze za porez na zarade	12582,02	12799,58	-217,56
45101	Obaveze za porez NO	0,00	5340,63	-5340,63
4511	Obaveze za porez na naknade zarada	0,00	4124,22	-4124,22
4520	Obaveze za doprinose za PIO	36211,81	36480,93	-,269,12
4522	Obaveze za osiguranje od nezap.	837,35	846,33	-8,98
4530	Obaveze za doprinos za PIO	9242,19	9340,88	-98,69
4532	Obaveze za osiguranje od nezap.	837,37	846,33	-8,96
4533	Obaveze za doprinose fond rada	334,90	338,50	-3,60
4690	Obaveze za prirez na porez	1893,48	3660,09	-1766,61
4691	Obaveze za doprinos SSCG	647,82	339,81	308,01
46911	SSCG prevencija invaliditeta	0,00	339,63	-339,63
4692	Obaveze po osnovu doprinosa privrednim k	460,83	425,62	35,21
4694	Doprinos za prevenciju invalid. i rek.	24,92	0,00	24,92
Suma		278.116,44	290.226,28	-12.109,84

5.1.2. Ostale isplate

Dana 31.01.2023. godine sklopljen je Ugovor o pružanju konsultantskih usluga broj 14-111 između Akreditacionog tijela i A.R. za pružanje usluga obavljanja poslova koji se odnose na sprovođenje postupka javne nabavke za potrebe ATCG. Članom 3 ovog Ugovora je definisano da se Naručilac obavezuje da će za pruženu uslugu Pružaocu usluge isplatiti svakog mjeseca iznos od 200,00€.

Akreditaciono tijelo Crne Gore je u toku 2023. godine sklopilo 58 Ugovora o angažovanju ocjenjivača za različite vrste poslova, i za tu svrhu isplaćeno je ukupno 14.050,00€.

Isplata varijabilnog dijela zarade uređena je Odlukom o dodjeli varijabilnog dijela zarade koji ne može biti veći od 50% prosječne zarade u Crnoj Gori. Po tom osnovu, u izvještajnom periodu doneseno je devet odluka o isplati varijabilnog dijela zarade u ukupnom iznosu od 10.640,30€. Za ove isplate nijesu donošena posebna rješenja već su vršene na osnovu pojedinačnih odluka.

Povodom 8. marta zaposlenim ženskog pola (7) isplaćeno je po 150,00€, ukupno 1.050.00€, na osnovu Odluke broj 14-248 od 03.03.2023. godine, a Rješenje o isplati nije donešeno.

Na osnovu Odluke o isplati novčanog iznosa na ime poklona djeci zaposlenih broj 14-992 od 22.1. 2023. godine isplaćeno je po 70,00€ (10 djece), što ukupno iznosi 700.00€, a Rješenje o isplati nije doneseno.

Na osnovu člana 7 stav 1 tačka 6 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", broj 75/111), direktorica ATCG je donijela Interno pravilo o ostvarivanju prava na jednokratnu novčanu pomoć za slučaj bolesti zaposlenog, kojim se bliže utvrđuju kriterijumi, postupak i način podnošenja zahtjeva i ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć zaposlenom u slučaju bolesti. Shodno članu 4 ovog pravila, pravo na jednokratnu novčanu pomoć zaposleni može ostvariti najviše jednom godišnje, u visini stvarnih i dokazanih troškova liječenja, s tim što iznos dodijeljene pomoći ne može prelaziti 1.000,00€. Po ovom osnovu donijete su tri odluke, pa je ukupno isplaćeno 484,00€.

Preporuka: Pri obračunu zarada, naknada zarada i drugih primanja neophodno je kod isplate uz odluku o isplati donijeti i rješenje o isplati.

5.1.3. Rashodi za materijal i usluge

- **Administrativni materijal (račun 512)**

Prilikom razmatranja troškova za administrativni materijal, nadzorom je utvrđeno da je utrošen cjelokupan iznos od 3.161,00€. Trošenje sredstava je potkrijepljeno odgovarajućom dokumentacijom, pa nijesu utvrđene nepravilnosti.

- **Troškovi usluga održavanja (račun 532)**

U poslovnim knjigama ATCG evidentirani su troškovi ATCG u iznosu od 14.384.45€ na ovoj poziciji. Na osnovu utvrđenog uzorka nijesu utvrđene nepravilnosti koje se odnose na pravilnost evidentiranja izdataka na ovoj poziciji.

- **Renta**

Za svrhu zakupa poslovnih prostorija ATCG u 2023. godinu planirana su sredstva u iznosu od 15.000,00 eur. Ta sredstva je trebalo koristiti za zakup poslovnog prostora u Podgorici u kojem je sjedište i u kom se obavlja poslovna aktivnost Akreditacionog tijela Crne Gore.

Za zakup poslovnog prostora u Podgorici u kojem je u 2023. godini bilo sjedište, ATCG je sklopio ugovor broj: 13-813 dana 5. decembra 2022. godine sa Branimirom Pajkovićem iz Podgorice, Bulevar Džordža Vašingtona broj 79, za zakup dvoetažnog stana površine 140 m², na adresi Bulevar Džordža Vašingtona br. 79, broj stana 27. Ugovornim odredbama (čl. 4) definisan je period zakupa od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine, dok je članom 6 ugovora definisana ukupna cijena zakupa za ugovoreni period od 12.000,00€ (dvanaest hiljada eura), odnosno 1.000,00 € (hiljadu eura) mjesečno.

ATCG je dana 29. novembra 2023. godine sklopilo Ugovor o zakupu poslovnog prostora broj: 14-909 sa Veselinom Barovićem za zakup poslovnog prostora na adresi Bulevar Revolucije 42, površine 142 m² za period od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine. Članom 6 Ugovora je utvrđena ukupna cijena zakupa za ugovoreni period od 14.892,00 €. ATCG je dana 12.

decembra 2023. godine izvršio uplatu cjelokupnog ugovorenog iznosa (plaćanje evidentirano na izvodu broj 154 kod Prve banke na račun 535-7496-79).

- **Ostali izdaci**

Budžetom ATCG za 2023. godinu planiran je utrošak od 102.722,80€ na stavci Ostali izdaci koji nije u cjelosti realizovan. Naime, nadzorom je utvrđeno da nije došlo do realizacije izdatka za poziciju Izrada i održavanje softvera (50.000,00€), obzirom da postupak javne nabavke nije sproveden u izvještajnoj godini (postupak je poništen od strane ATCG).

Na računu 5293 - Naknade troškova službenih putovanja evidentiran je iznos od ukupno 868,00€ koji predstavlja isplate pomoći za liječenje zaposlenih, a isplate su potkrijepljene odgovarajućom dokumentacijom.

5.3. Računovodstveni sistem

Računovodstvene poslove za potrebe ATCG obavlja knjigovodstvena agencija „SNS DRAŠKOVIĆ“ d.o.o. po ugovoru broj 14-71 od 24. januara 2023. godine, na period od godinu dana. U okviru ovog angažovanja, ova računovodstvena agencija klijentu pruža usluge obračuna zarada, poreza i doprinosa, izrade OPD-1, OPD-2; OPD-3, M4, IOPPD-1 i IOPPD-2 obrazaca, te izrade godišnjeg (bilans stanja, bilans uspjeha) i blagajničkog izvještaja. U skladu sa važećim pravnim okvirom, agencija je obavezna i odgovorna za navedene usluge i sadržajem koji iz njih proizilazi. Za obavljanje ovih usluga, agencija prima mjesečnu nadoknadu u iznosu od 340,00€ bez PDV-a.

U ATCG je obezbijeđeno čuvanje računovodstvene dokumentacije na osnovu koje se sprovodi evidencija (fakture, ugovori i dr.). U tom pogledu je zaključen ugovor broj 66 o skladištenju, čuvanju i elektronskoj obradi dokumentacije između ATCG i „Knjaz“ doo iz Podgorice. Predmet ugovora je skladištenje, čuvanje, čuvanje, izdavanje, skeniranje, indeksiranje dokumentacije, dok se mjesečne usluge čuvanja arhivske dokumentacije obračunavaju na kraju mjeseca na osnovu stvarno zauzetih dužnih metara u arhivskom skladištu izvršioca.

Takođe, radi održavanja računarske mreže i sistemskog softvera, 09. januara 2023. godine zaključen je ugovor broj 14-02/1 između ATCG i „Abacus Computing“ doo Nikšić. Fiksni mjesečni iznos za usluge po ovom ugovoru iznosi 250,00€ bez PDV-a.

Preporuka: Preporučuje se da ATCG u okviru svoje organizacije oformi službu za računovodstvo kako bi u okviru svojih kapaciteta vodio sistem računovodstvenih evidencija.

5.4. Sistem unutrašnjih kontrola

Subjekt nadzora je članom 9 stav 3 Statuta utvrdio da UO ATCG obavlja poslove koji su mu propisani Zakonom o akreditaciji i članom 10 Odluke o osnivanju ATCG-a, a koji se između ostalog odnose i na: donošenje godišnjeg finansijskog plana, kojim se planiraju prihodi i rashodi po izvorima i namjenama, a nalogodavac za izvršenje plana ATCG je direktor. Poslovni sekretar obavlja poslove od zajedničkog i opšteg interesa za rad i unutrašnje poslovanje Akreditacionog tijela, obavlja administrativno-tehničke poslove neophodne za obavljanje funkcije direktora ATCG, Upravnog odbora ATCG, ostalih organa, tijela i Službe za akreditaciju ATCG.

Na osnovu člana 14 Statuta Akreditacionog tijela Crne Gore, direktorica je donijela Rješenje

broj 15-397 od 29.03.2024. godine o imenovanju lica zaduženog za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola Ivana Boljevića, diplomiranog pravnika zaposlenog na poslovima poslovnog sekretara.

Nadzorom je utvrđeno da u ATCG ne postoji sistem dvojnog potpisa u kom nijedna obaveza ne može biti preuzeta, niti može biti izvršeno plaćanje bez potpisa rukovodioca subjekta i rukovodioca finansijske službe ili drugog ovlašćenog lica, jer sva plaćanja odobrava i potpisuje direktor, što nije u skladu sa članom 2 Pravilnika o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 071/19 od 25.12.2019. godine).

Preporuka: Preporučuje se da ATCG usvoji Odluku o sistemu dvojnog potpisa u skladu sa članom 2 Pravilnika o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i kontrola u javnom sektoru.

5.5. Javne nabavke

Na osnovu člana 84 Zakona o javnim nabavkama („Sl. list Crne Gore“, broj 74/19, 03/23, i 11/23) i Pravilnika o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki („Sl. list Crne Gore“ broj 16/23), dana 31. januara 2023. godine donesen je Plan javnih nabavki za 2023. godinu, uz amandman 1 broj 14-188 u ukupnom iznosu od 147.320,00€ bez PDV-a, odnosno 171.014,30€ sa PDV. Amandman je sačinila službenica za javne nabavke A.R. angažovana po Ugovoru o konsultantskim uslugama zaključenom dana 25. januara 2023. godine (poslovne oznake ATCG broj 14-111 od 31. januara 2023. godine). U članu 3 je ugovorena mjesečna naknada od 200,00€, dok je članom 5 određeno važenje ugovora od uvođenja u posao, što podrazumijeva objavljivanje Plana javnih nabavki, do momenta dok zaposleni iz ATCG ne stekne uslove za samostalno obavljanje postupaka javnih nabavki. Direktorica ATCG je donijela Rješenje o angažovanju navedenog lica br. 14-111/1 za vršenje poslova službenika za javne nabavke.

Članom 47 Zakona o javnim nabavkama propisano je da je naručilac dužan da odredi najmanje jedno lice koje obavlja poslove službenika za javne nabavke, iz reda zaposlenih, odnosno lice koje je angažovano za poslove javnih nabavki u skladu sa zakonom. Na taj način je omogućeno naručiocima, koji nijesu u mogućnosti da odrede službenika za javne nabavke iz reda svojih zaposlenih, da ovu zakonsku obavezu ispune angažovanjem stručnih lica putem dopunskog rada, ugovora o djelu ili po drugom osnovu koji je propisan zakonom.

Iz izvještaja o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima, konstatuje se da je ATCG u 2023. godinu putem jednostavnih nabavki sproveo tri postupka i zaključio sljedeće ugovore u ukupnom iznosu od 48.990,00€

- Gorbis doo, nabavka avio karata, 24.990,00€
- Montenegro turist service doo, nabavka usluga hotelskog smještaja, 10.000,00€
- Mirros doo, nabavka usluge hotelskog smještaja u inostranstvu, 14.000,00€

Na osnovu Izvještaja o sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima, utvrđeno je da su kroz postupke nabavki male vrijednosti sprovedene 222 nabavke u ukupnom iznosu od 60.027,99€.

Otvoreni postupak javne nabavke usluga razvoj i instaliranje softvera za elektronsko upravljanje dokumentima broj 14-904/3 od 27. novembra 2023. godine, procijenjene vrijednosti 50.000,00€, poništen je zbog potrebe za bitnim izmjenama tenderske dokumentacije Odlukom o poništenju broj 14-927 od 7. decembra 2023. godine.

5.6. Imovina

U postupku nadzora je utvrđeno da ATCG nema svoj poslovni prostor, već svoje poslovanje obavlja u zakupljenom poslovnom prostoru, shodno zaključenom Ugovoru o zakupu poslovnog prostora broj: 14-909 od 29. novembra 2023. godine. Na osnovu preporuke prethodnog saziva NO ATCG, ATCG je donijelo Interno pravilo o formiranju Komisije za sprovođenje postupka o uzimanju poslovnog prostora u zakup, dana 19. maja 2023. godine, akt broj: 14-422.

Akreditaciono tijelo Crne Gore je sačinilo Izvještaj o popisu imovine na dan 31. decembar 2023. godine, br. 15-394 od 29. marta 2024. godine. U toku popisa evidentirano je da je brojčano stanje osnovnih sredstava ispravno u odnosu na stanje koje se nalazi na stanju u knjigama na dan 31. decembar 2023. godine. Shodno članu 50 Zakona o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore“, br. 40/11), ATCG je podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima na dan 31. decembar 2023. godine kao popisno stanje za 2023. godinu, uredno dostavilo Upravi za državnu imovinu u tabelarnom prikazu osnovnih sredstava 29. februara 2024. godine pod brojem 02-012/24-1950.

Prilikom fizičkog popisivanja, popisna komisija je utvrdila da su sve prispjele fakture koje su zavedene kroz arhivu ATCG i koje su odobrene od strane direktora uredno proknjižene do dana 15. januara 2024. godine. Uvidom u popis imovine, analitičke kartice i provjerom pravilnosti obračunate amortizacije nijesu utvrđene nepravilnosti. U izvještajnom periodu nije bilo prodaje i otuđenja imovine, dok se nabavke nove imovine evidentiraju u skladu sa propisima i validnom pratećom dokumentacijom. Nadzorom je utvrđeno da ATCG raspolaže jednim službenim vozilom u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

5.6.1. Sredstva na računima i blagajni

Nadzorom je utvrđeno da ATCG obezbjeđuje blagajničko poslovanje. Na osnovu dostavljenog izvještaja o popisu na kontu 243001 – Blagajna u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine, saldo iznosi 0,00€. Naknade za dnevnice za službeno putovanje u zemlji i inostranstvu se isplaćuju u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, broj 040/16, 028/18, 108/20). Utvrđeno je da se u subjektu nadzora, pored dnevnika i glavne knjige, vode pomoćne evidencije, te da se evidencija troškova u poslovnim knjigama vrši na osnovu računovodstvene dokumentacije, shodno članu 20 Zakona o računovodstvu.

Dalje je utvrđeno da je ATCG u 2023. godini imalo otvoren jedan tekući žiro-račun i jedan devizni žiro-račun kod iste poslovne banke, koji su korišćeni za redovno poslovanje. Prema kartonu deponovanih potpisa kod Prve banke (žiro račun broj 535-7469-79) naloge pojedinačno mogu da potpisuju Anita Krulanović i Tanja Radović.

U poslovnim knjigama je evidentirano da je stanje novčanih sredstava na tekućem žiro-računu, na dan 1. januar 2023. godine iznosilo 135.774,40€, dok je to stanje na dan 31. decembar 2023. godine iznosilo 168.453,90€. Stanje oročenih depozita početkom godine je iznosilo 100.000,00€ dok je krajem godine iznosilo 100.491,39€. Ukupno ostvareni promet u posmatranom periodu preko prelaznog računa iznosio je 68.967,49€, preko blagajne 911,13€, a preko deviznog računa 53.371,40€. Stanje depozita iskazano u Zaključnom listu ATCG odgovara stanju iskazanom u prezentovanim izvještajima o kretanju sredstava na žiro računu poslovne banke (izvodi) na pomenute datume.

U skladu sa standardom MEST EN ISO IEC 17011:2018 Ocjenjivanje usaglašenosti – opšti zahtjev za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ATCG treba da ima aranžmane koji pokrivaju odgovornosti koje nastaju iz njegovih aktivnosti, kao što je šteta koja može nastati prema trećim licima u postupku akreditacije. S obzirom na to, ATCG je donijelo Odluku o izdvajanju sredstava za ove svrhe br. 12-864/1 od 27. decembra 2021. godine kojom je iznos izdvojenih sredstava uvećan na 100.000,00€.

6. PLAN INTEGRITETA

Integritet predstavlja zakonito, nezavisno, nepristrasno, odgovorno i transparentno vršenje poslova kojim javni funkcioneri i drugi zaposleni u organu vlasti čuvaju svoj ugled i ugled organa vlasti, obezbjeđuju povjerenje građana u vršenje javnih funkcija i rad organa vlasti i otklanjaju sumnju u mogućnost nastanka i razvoja korupcije. Princip integriteta se konkretizuje kroz Plan integriteta, kojim se nastoji postići visok nivo integriteta institucije u kojoj službenici obavljaju povjerene poslove pošteno, nezavisno, nepristrasno i u skladu sa propisima. Identifikacijom rizika po integritet institucije kao i preduzimanjem mjera koje taj rizik treba da svedu na prihvatljiv nivo ili u potpunosti otklone, doprinosi se jačanju profesionalnosti i nepristrasnosti institucija, povećanju transparentnosti rada i odgovornosti zaposlenih.

Članom 71 Zakona o sprječavanju korupcije propisano je da na osnovu procjene podložnosti određenih radnih mjesta i radnih procesa za nastanak i razvoj korupcije i drugih oblika pristrasnog postupanja javnih funkcionera i zaposlenih u organu vlasti, organ vlasti donosi plan integriteta koji sadrži mjere kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj korupcije i obezbjeđuje povjerenje građana u njihov rad. Plan integriteta sadrži ocjenu izloženosti organa vlasti korupciji i drugim oblicima narušavanja integriteta; opis radnih mjesta i poslova koji su naročito podložni korupciji i drugim oblicima narušavanja integriteta; vrste rizika od korupcije i drugih oblika narušavanja integriteta; postojeće mjere kontrole; preventivne mjere za smanjenje rizika od korupcije i drugih oblika narušavanja integriteta i rokove za njihovo sprovođenje; podatke o licu odgovornom za izradu i sprovođenje plana integriteta (menadžer integriteta), i druge podatke u skladu sa pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta.

Nadzorom je utvrđeno da je, nakon sprovedenog postupka pripreme i izrade Plana integriteta, rukovodilac subjekta, kao odgovorno lice za određivanje ciljeva ATCG, izradu i sprovođenje strateških i drugih planova i programa, donijelo odluku o usvajanju Plana integriteta za period 2023-2024. godinu, akt broj: 13-608 od 27. septembra 2022. godine, koji je prethodno sačinila radna grupa za pripremu i izradu plana integriteta. U skladu sa članom 74 stav 1 Zakona o sprječavanju korupcije, direktorica ATCG je Rješenjem imenovala dipl.inž. Dušana Vukotića, rukovodioca Službe za razvoj i međunarodnu saradnju, za menadžera integriteta. Plan integriteta je strukturiran na način da su u njemu tabelarno naznačeni: oblasti rada ATCG i radna mjesta koje su podložne riziku, inicijalni i rezidualni rizici, postojeće mjere koje je ATCG preduzelo za kontrolu rizika, procjenu vjerovatnoće pojave i posljedica rezidualnog rizika sa predlogom mjera za njegovo otklanjanje, evaluaciju rizika nakon sprovođenja propisanih mjera uz određivanje osoba i rokova za sprovođenje propisanih mjera.

Shodno članu 77 Zakona o sprječavanju korupcije, ATCG je sačinilo Izvještaj o sprovođenju Plana integriteta za 2023. godinu (akt broj: 15-449 od 09. aprila 2024. godine). Iz navedenog izvještaja može se zaključiti da se Plan integriteta adekvatno sprovodi budući da je od propisanih 55 mjera, koje se mahom sprovode kontinuirano, u 2023. godini realizovano 48, dok je 7 mjera djelimično realizovano.

ATCG u kontinuitetu, a po pravilu najmanje jednom godišnje sprovodi i dokumentuje analizu odnosa sa povezanim tijelima (organima državne uprave, institucijama infrastrukture kvaliteta, akreditovanim tijelima za ocjenu usaglašenosti itd.). Na ovaj način ATCG razmatra potencijalne rizike po osnovu njene nezavisnosti i nepristrasnosti u radu, bilo da ovi rizici proizilaze iz unutrašnje organizacije (npr. zajedničko najviše rukovodstvo, zajedničko osoblje koje bi moglo uticati na proces odlučivanja o akreditaciji i/ili iz aktivnosti povezanih tijela). Posljednje urađena analiza odnosa sa povezanim tijelima je realizovana u novembru mjesecu 2022. godine, akt broj: 13-756/1 od 21. novembra 2022. godine i ista je dostupna na sajtu <http://www.akreditacija.me/dokumentacija>.

Navedenom analizom je konstatovano odsustvo uticaja na nepristrasnost rada ATCG i odsustvo sukoba interesa koji bi mogli proisteći iz odnosa ATCG sa resornim Ministarstvom ekonomskog razvoja, sa drugim institucijama infrastrukture kvaliteta, sa akreditovanim tijelima za ocjenu usaglašenosti a koja su dio organa državne uprave ili državnih organa, sa akreditovanim tijelima za ocjenu usaglašenosti čiji su zaposljeni uključeni u organizacionu strukturu ili rad ATCG kao eksterno angažovana lica. U odnosu na navedene rizike vrši se upravljanje shodno uspostavljenoj proceduri menadžmenta PR.07 – Procedura za upravljanje rizicima, a ujedno su dio pratećeg Registra rizika koji ATCG vodi i uredno ažurira na obrascima ZPR.07.01. – Registar rizika. Ova analiza nije sprovedena u 2023. godini, pa se preporučuje njeno blagovremeno sprovođenje.

***Preporuka:** Godišnju analizu odnosa sa povezanim tijelima sprovoditi redovno*

ZAKLJUČAK

Akreditaciono tijelo Crne Gore (ATCG) nastavlja da igra ključnu ulogu u razvoju i održavanju nacionalnog sistema akreditacije, posebno u kontekstu evropskih integracija i usklađivanja s međunarodnim standardima.

Tokom 2023. godine, ATCG je ostvarilo napredak u nekoliko ključnih oblasti, uključujući sprovođenje akreditacionih aktivnosti, jačanje tehničkih i administrativnih kapaciteta, te održavanje i unapređenje međunarodnih sporazuma, posebno u vezi sa Evropskom kooperacijom za akreditaciju (EA). Održavanje punopravnog članstva u EA i potpisivanje Multilateralnog sporazuma o priznavanju akreditacija (EA MLA Sporazum) predstavljaju ključan korak za dalju međunarodnu prepoznatljivost i priznavanje akreditovanih tijela iz Crne Gore na evropskom i globalnom nivou. Ovaj sporazum omogućava da se sertifikati i izvještaji crnogorskih akreditovanih tijela priznaju širom Evrope, čime se povećava povjerenje u kvalitet i tehničku kompetentnost nacionalnih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Međutim, uprkos ovim značajnim postignućima, uočeni su određeni izazovi s kojima se ATCG suočilo tokom godine. Jedan od glavnih izazova odnosi se na neispunjenje svih planiranih ciljeva u vezi sa sprovođenjem redovnih nadzora i ocjenjivanja akreditovanih tijela. Naime, od planiranih 21 redovnih nadzora, sprovedeno je samo sedam, što se pripisuje složenosti primjene novog standarda ISO 17011, koji zahtijeva detaljnu evaluaciju aktivnosti tijela za ocjenu usaglašenosti na relevantnim lokacijama. Takođe, primijećeno je da je manji broj početnih akreditacija realizovan u odnosu na planirane ciljeve, naročito u oblasti medicinskih laboratorija. Kao glavni uzrok ovih nedostataka prepoznat je nedostatak adekvatne koordinacije sa nadležnim državnim institucijama, poput Ministarstva zdravlja, koje je trebalo da pokrene postupak ocjenjivanja zdravstvenih ustanova u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.

Za dalji rad ATCG od velikog značaja je digitalizacija procesa unutar ATCG-a. Tokom godine je započet razvoj softverskog sistema za upravljanje akreditacionim procesima, što će, po završetku, značajno unaprijediti efikasnost rada ove institucije. Očekuje se da će digitalizacija omogućiti brže i preciznije praćenje akreditovanih tijela, olakšati upravljanje dokumentacijom i poboljšati komunikaciju između ATCG-a i njegovih korisnika. Ovaj projekat je u fazi razvoja, pri čemu se ukazuje na potrebu za dodatnim resursima i podrškom kako bi se implementacija uspješno završila u narednom periodu.

Jedan od ključnih aspekata rada ATCG-a u 2023. godini bila je međunarodna saradnja. ATCG je nastavilo aktivno učešće u radu evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju, poput EA i ILAC-a, čime je osiguralo da crnogorski sistem akreditacije ostane usklađen sa najnovijim međunarodnim standardima i praksama. Predstavnici ATCG-a učestvovali su na brojnim sastancima i konferencijama, gdje su aktivno doprinikli razvoju akreditacionih politika i smjernica na evropskom nivou. Posebno je značajna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima iz regiona, poput Bosne i Hercegovine i Turske, sa kojima su potpisani memorandumi o razumijevanju. Ove aktivnosti doprinose jačanju bilateralne saradnje i razmjeni iskustava, što je od ključnog značaja za dalji razvoj crnogorskog sistema akreditacije.

Nadzorni odbor je u ovom izvještaju dao niz preporuka za unapređenje rada ATCG-a u budućem periodu koje su taksativno navedene u Prilogu I. Jedna od glavnih preporuka odnosi se na jačanje kapaciteta Službe za razvoj i međunarodnu saradnju, koja je ključna za ispunjavanje međunarodnih obaveza i dalji razvoj bilateralnih i multilateralnih odnosa. Predloženo je popunjavanje sistematizovanog radnog mjesta savjetnika u ovoj službi, kako bi se obezbijedilo pravovremeno i adekvatno ispunjavanje svih obaveza koje proizlaze iz članstva u međunarodnim organizacijama. Takođe, preporučeno je da se poveća broj obuka i edukacija za zaposlene u ATCG-u, kako bi se unaprijedile njihove kompetencije i osigurala visoka profesionalnost u sprovođenju akreditacionih postupaka.

Nadalje, uočeno je da postoji potreba za izmjenom i dopunom pojedinih akata i procedura kojima se bliže uređuje način rada određenih organa i stručnih ili savjetodavnih tijela, kako bi se unaprijedila zakonitost rada i otklonili rizici. U tom smislu, NO ATCG nalazi da je potrebno izmijeniti Statut, a posljedično i Poslovnik o radu Nadzornog odbora, kako bi se jasnije definisali rokovi i procesi nadzora, kao i prelaz sa jednog saziva na drugi. Proceduru postupka po žalbi na odluke ATCG i Pravilnik o radu Komisije za žalbe takođe treba revidirati kako bi se otklonio rizik diskrecionog odlučivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti boljem uključivanju i efikasnijoj saradnji sa zainteresovanim stranama, u čemu ključnu ulogu ima Savjet za akreditaciju koji okuplja predstavnike relevantnih zainteresovanih strana u ovoj oblasti. Rizik nedovoljne ili neadekvatne uključenosti zainteresovanih strana prepoznat je i u Planu integriteta ATCG-a, pa je radi njegovog uklanjanja od suštinskog značaja jačanje uloge i efikasnosti Savjeta. Zainteresovane strane mogu donijeti važne inpute koji mogu pomoći u unapređenju sistema akreditacije u Crnoj Gori, a naročito kroz aktivnosti angažovanja svojih ciljnih grupa.

Nadzorni odbor je sa posebnom pažnjom razmotrio nalaze i preporuke Izvještaja Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2022. godinu kojeg je Vlada Crne Gore usvojila na sjedinici održanoj 21.12.2023. godine, pa je određene nerealizovane ili djelimično realizovane obaveze uključio u tabelu preporuka i u ovom izvještaju, naročito imajući u vidu da su uglavnom u pitanju kontinuirane obaveze za koje je utvrđeno da bi trebalo nastaviti i u narednom periodu. Analizirajući stepen realizacije preporuka za period 1.januar 2023. godine do 31.decembra 2023. godine, NO ATCG konstatuje da je u periodu nadzora ATCG preduzela adekvatne mjere u cilju realizacije preporuka definisanih navedenim izvještajem.

Zaključak izvještaja takođe ukazuje na važnost jačanja saradnje sa državnim institucijama, posebno u pogledu regulative koja se odnosi na oblasti ocjenjivanja usaglašenosti i akreditacije. ATCG mora nastaviti da aktivno učestvuje u procesu evropskih integracija Crne Gore, pružajući stručnu podršku u izradi i implementaciji tehničkih propisa i standarda. Ova saradnja je ključna za dalji razvoj infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori, što će doprinijeti jačanju konkurentnosti crnogorske privrede i njenoj integraciji u evropsko tržište.

Finansijsko poslovanje ATCG-a tokom 2023. godine ocjenjuje se kao stabilno i u skladu sa planiranim budžetom. Finansijski izvještaji daju objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u javnom sektoru. Budžetska sredstva su bila raspodijeljena na osnovu godišnjeg plana rada i programa ATCG-a, a dodatna sredstva su obezbijedena iz drugih izvora, poput naknada za akreditaciju. Sredstva za članarinu u međunarodnim organizacijama kao što su EA i Međunarodna organizacija za akreditaciju laboratorija (ILAC) obezbijedena su iz budžeta Crne Gore, što potvrđuje posvećenost države jačanju nacionalnog sistema akreditacije. U dijelu ocjene pravilnosti poslovanja, uočene su određene neusklađenosti u oblasti unutrašnjih kontrola, ali koje nemaju odlučujući uticaj na pozitivnu ocjenu i u tom dijelu.

U konačnici, na osnovu sveobuhvatnog pregleda postignuća i izazova sa kojima se ATCG suočilo tokom godine, može se zaključiti da, iako su ostvareni značajni rezultati, posebno u oblasti međunarodne saradnje i priznavanja crnogorskih akreditacija na evropskom nivou, postoji potreba za daljim unapređenjem kapaciteta, kako bi se osigurala efikasna primjena akreditacionih standarda i realizacija postavljenih ciljeva. Uz adekvatne resurse, podršku i strateško planiranje, ATCG će biti u mogućnosti da nastavi da igra ključnu ulogu u razvoju nacionalnog sistema akreditacije i doprinese daljoj integraciji Crne Gore u evropske i međunarodne tokove.

PRILOG I: PREPORUKE

Nadzorni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore je, na osnovu člana 14 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 21/07) i člana 18 Statuta Akreditacionog tijela Crne Gore, izvršio nadzor nad zakonitošću rada organa Akreditacionog tijela za 2023. godine.

S tim u vezi, a u prilog Izvještaju Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu, utvrđene su sljedeće preporuke za unapređenje rada subjekta nadzora, čija će se implementacija pratiti u 2024. godini.

Tačka nalaza	Preporuka NO ATCG za 2024. godinu
1.	Preporučuje se da subjekt nadzora Godišnji plan rada donosi, a Osnivač daje saglasnost na isti, u tekućoj za narednu godinu.
2.	Preporučuje se da UO ATCG prethodno razmatra i donosi odluke kojim se daje saglasnost za uspostavljanje bilateralne i međunarodne saradnje, naročito ukoliko ATCG na taj način preuzima odgovarajuće obaveze.
3.	Preporučuje se da se popuni sistematizovano radno mjesto savjetnika u Službi za razvoj i međunarodnu saradnju radi blagovremenog i adekvatnog ispunjavanja obaveza i unapređenja međunarodne saradnje.
4.	Izmijeniti Statut i važeći Poslovnik o radu NO ATCG kojim će se bliže urediti način rada i odlučivanja Nadzornog odbora ATCG
5.	Izmijeniti Poslovnik o obrazovanju i radu Savjeta za akreditaciju na način da se propiše održavanje sjednica Savjeta najmanje dva puta godišnje.
6.	Donijeti Pravilnik o načinu obrazovanja i rada Komisije za žalbe ATCG kako bi Komisija bila uređena kao stalno tijelo sa ovlaštenjem za donošenje odluke po žalbama na odluke ATCG, i uskladiti proceduru PR.08 sa njim.
7.	Pri obračunu zarada, naknada zarada i drugih primanja neophodno je kod isplate uz odluku o isplati donijeti i rješenje o isplati.
8.	Preporučuje se da ATCG u okviru svoje organizacije oformi službu za računovodstvo kako bi u okviru svojih kapaciteta vodio sistem računovodstvenih evidencija.
9.	Preporučuje se ATCG da usvoji Odluku o sistemu dvojnog potpisa u skladu sa članom 2 Pravilnika o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i kontrola u javnom sektoru.
10.	Preporučuje se subjektu nadzora da redovno sprovodi godišnju analizu odnosa sa povezanim tijelima